

VÁLOGATÁS AZ IPARJOGVÉDELMI SZAKÉRTŐI TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY KNOW-HOW VÉDELME KÉRDÉSÉBEN

ISZT-15/2011¹

I. A tényállás

1. A bíróság az F. M. és társai vádlottak ellen adócsalás büntette és más bűncselekmény miatt folyó büntetőügyben szakértőként rendelte ki a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet a nyomozati iratban hivatkozott know-how-val kapcsolatos kérdésekben.

2. A bíróság a szakértői vizsgálat lefolytatásához rendelkezésre bocsátotta a per iratanyagát. A szakértői testület a teljes iratanyagot áttanulmányozta, és a szakvéleményben megválaszolandó kérdések szempontjából kiértékelte.

3. A bíróság által az igazságügyi szakértői kirendelésre (szakértői vélemény elkészítésére) vonatkozó végzéssel együtt a szakértői testület részére megküldött iratok alapján a körülmények az alábbiak szerint foglalhatók össze.

3.1. Az APEH illetékes igazgatósága 2005. évre vonatkozóan ellenőrzést folytatott le az F. Kft. gazdasági társaságnál és áfa adónem tekintetében adóhiányt állapított meg azzal, hogy az adózó által előzetesen felszámított adó hiteltelen, adólevonási jogot nem biztosító bizonylatokon alapul. Az ügy folyamánként több érintett személy – F. M. és társai vádlottak – ellen adócsalás büntette és más bűncselekmény miatt büntetőeljárás indult.

3.2. A nyomozati irat I. kötetében szerepel a 2005. december 9-én kelt megállapodás (a továbbiakban: D3), amelynek értelmében a C. Bt. ... vételárért megvette K. V.-tól a „Fűtést és melegvíz ellátást biztosító berendezés” tárgyú know-how-t, amely ismeretet ő mint eladó „akként szerezte meg, hogy azt harmadik személy hozzájárulása nélkül eladhatja”. A megállapodás „az 1. sz. mellékletben körülírt és részletesen meghatározott vagyoni értékű ismeret”-re hivatkozik, de nincs ilyen melléklete ennek a megállapodásnak. Ugyanitt olvasható K. V.-nek az APEH előtt tett írásbeli tanúvallomása, amelyben megerősítette, hogy a szellemi terméket, egy „alternatív módon működő fűtő és vízmelegítő berendezés elvét” nem ő találta fel, hanem más módon jutott a birtokába.

3.3. A nyomozati irat I. kötetében megtalálható a 2005. december 20-án kelt megállapodás (a továbbiakban: D4), amelynek értelmében az F. Kft. ... vételárért megvásárolta a C. Bt.

¹ A szakértői vélemény bírósági megkeresés alapján, folyamatban lévő ügyben született.

vagyoni értékű ismereteit, amelyek tárgya „Fűtést és melegvíz ellátást biztosító berendezés”. A megállapodás rögzíti, hogy eladó a vagyoni értékű ismeretet K. V.-tól adásvétel útján szerezte, és az ő hozzájárulásával eladhatja. A C. Bt. „üzletvezetője, F. M. jogtulajdonos az 1. sz. mellékletben körülírt szellemi alkotást továbbfejlesztette, melynek eredménye a 2. sz. mellékletben körülírt és meghatározott vagyoni értékű jog, amelynek tekintetében a személyhez fűződő jogok a jogtulajdonost illetik meg”. A felek az (adásvétel tárgyát képező) ismereteket „egybehangzóan know-how-nak tekintik”. Továbbá: „Eladó azt is kijelenti, a Vevő pedig elismeri, hogy a know-how nem vált közkinccsé”.

A megállapodás I. számú mellékletének (a továbbiakban: D1) címe: Fűtést és melegvíz ellátást biztosító berendezés, amely 17 gépelt sorban tartalmaz szöveges ismertetést.

A megállapodás II. számú mellékletének (a továbbiakban: D2) címe: Fűtést és melegvíz előállítását megvalósító berendezés, amely 22 gépelt sorban tartalmaz szöveges ismertetést.

3.4. A nyomozati irat I. kötetében szerepel még a 2005. december 22-én kelt Kutatási és fejlesztési szerződés (a továbbiakban: D5), amelyet az F. Kft. mint megrendelő kötött a C. Bt.-vel mint megbízottal. Az első részfeladat engedélyeztetési és szabadalmi eljáráshoz megfelelő vázlattervek és műszaki tervdokumentáció készítése, a második részfeladat számítógépes modellezés, működési elvek kidolgozása, szimulálás, hatásfok állandósítása... stb. lehetőségeinek kutatása. A megállapított munkadíj ... volt, amely díj a munka eredménytelen befejezése esetén is megillette a megbízottat.

3.5. A 2006. szeptember 1-jén kelt Átadás-átvételi jegyzőkönyv (a továbbiakban: D6) tanúsága szerint F. M. (C. Bt. – megbízott) átadta S. I. (F. Kft. – megrendelő) számára a Kutatási és fejlesztési szerződés keretében elvégzett munka eredményeit tartalmazó iratokat dossziében lefűzve, valamint egy CD-mellékletet.

A nevezett dokumentáció nincs a nyomozati iratok között.

3.6. A büntetőügynek a bíróságon megtartott tárgyalásán S. I. hatodrendű vádlott védője átadta a bírónak „a gravitáció lényegéről, fogalmáról” szóló „találmányra vonatkozó” iratokat, amelyek 87/I szám alatt lettek csatolva a jegyzőkönyvhöz.

Az összesen 31 oldalnyi iratanyag mindegyik irata az internetről lett letöltve, az alábbi címekről. (A kinyomtatás időpontjaként egyes cikkek esetében 2008-as, másoknál 2011-es dátum szerepel):

- A kavitáció jelensége (<http://esemenyhorizont.uw.hu/2005/kavitac.html>);
- Bemutatták a magyar találmányt, a kavitációs kazánt (http://hvg.hu/Tudomany/20110428_magyar_talalmany_kavitacios_kazan);
- Kavitáció (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Kavit%C3%A1ci%C3%B3>);
- A megújuló energiákra és az energiatakarékosságra koncentrált a Debrecenben megrendezett XIII. Üzleti Angyal Klub (<http://www.euroastra.info/node/5572/print>);
- Fizikai kémia – tematika kémia tanárszakos hallgatók részére (<http://phys.chem.elte.hu/tanareloadas/Osz/tematika.htm>);

- PMMK: 6. Termodinamika II. főtétele, reverzibilis, irreverzibilis munka (http://e-oktat.pmmf.hu/hota_es_aramlastan_2_6);
- FIZIKAI KÉMIA SZIGORLATI TÉTELEK (2006/7) (oktatas.ch.bme.hu/oktatas/konyvek/fizkem/szigorla.uj/Szigvazlat.doc);
- Entalpia (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Entalpia>);
- Entrópia (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Entr%C3%B3pia>).

S. I. hatodrendű vádlott védője előadta, hogy „a know-how, ami ez ügyben is szerepel, megvalósult ténylegesen”. (Utalás a 2011-es HVG-cikkben szereplő „magyar találmányra”, a kavitációs kazánra.) „Ugyanaz az elv és tudás alapján kívánta megvásárolni S. úr. Ugyanaz az elv és fizikai tudással rendelkező rendszerről van szó. Csak S. úr nem tudta ezt befejezni.” ... „Le van írva a gravitáció (sic!) amit a know-how ad át. Szemléltetve van már, van egy fűtésű. Ebbe jön a víz, megnő a cső térfogata, a buborék képződik.”

S. I. vádlott: „Az F. Kft. tárgyi eszközei között szerepelt a know-how, kutatások folytak. Azt a megoldást kerestük, hogy meg tudjuk építeni fél-egy éven belül. A dokumentáció a cég anyagában volt. Az elv azonos, a dokumentumokat nem tudjuk átadni.”

II. A feltett kérdések

A bíróság a következő kérdésekre kért választ az Iparjogvédelmi Szakértői Testülettől:

1. A nyomozati irat I. kötetében található kutatási és fejlesztési szerződés, annak mellékletei, írásos dokumentációja értelmében az tekinthető-e know-how-nak?
2. A fenti dokumentumok alapján kivitelezhető-e, működtethető-e?
3. A nyomozati iratban szereplő know-how milyen értékkel bír?
4. Ez a know-how a bírósági irat 87/I szám alatt csatolt dokumentumokban ismertetett know-how-hoz hasonló vagy ugyanazon az elven működik-e?

III. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület eljárása

1. A szakértői testület a 270/2002. (XII.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a tényállásra irányadó jogszabályok – főként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.), valamint a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról alkotott 1978. évi 2. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) rendelkezései alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.

2. Az R. értelmében a szakértői testület a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt; a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást. A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései tehát a bíróság által a szakértői

vizsgálat lefolytatásához rendelkezésre bocsátott iratanyagon alapulnak, s csak azokra nézve helytállóak.

3. Ez a szakértői vélemény a szakértői testület rendelkezésére bocsátott iratokban know-how-ként szereplő ismeretekkel (Fűtést és melegvíz-ellátást biztosító berendezés) kapcsolatos ügyben eljáró hatóságokat és bíróságokat nem köti.

IV. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja

A szakértői testület a bíróság által feltett iparjogvédelmi vonatkozású kérdésekre nézve kialakított álláspontját az alábbiakban fejt ki.

A know-how oltalma és az oltalomban részesülő know-how fogalmi elemei

A Ptk. a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok körében, a szerzői jogi és iparjogvédelmi ágazati törvények hatálya alá nem eső oltalmi tárgyak között – a 86. § (4) bekezdésében – rendelkezik a know-how oltalmáról, amikor kimondja:

„A személyeket védelem illeti meg a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében is. A védelmi idő kezdetét és tartamát jogszabály határozza meg.”

A védelmi idő kérdésében a Tvr. 4. §-ának (1) bekezdése így rendelkezik:

„A személyeket a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében a megkezdett vagy tervbe vett hasznosítás esetén a közkinccsé válásig illeti meg a védelem.”

A fenti jogszabályi rendelkezések értelmében – figyelemmel a rájuk épülő bírói gyakorlatra is – a Ptk. alapján oltalomban részesülő know-how fogalmi elemei a következők:

- korlátozottan hozzáférhető (közkinccsé nem vált) ismeretet és tapasztalatot jelöl, amellyel kapcsolatban érvényesül a titoktartás;
- vagyoni értéket képvisel;
- gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű;
- gyakorlatban alkalmazható, megvalósítható ismeretnek vagy tapasztalatnak minősül, amelynek a hasznosítása legalább tervbe van véve.

A fejlesztés, a tervezés, a (sorozat)gyártás, a marketing és az értékesítés fázisaiban egyaránt szerepet kaphat a know-how. Az e tevékenységek keretében szerzett vagyoni értékű műszaki, gazdasági és szervezési ismeretek és tapasztalatok a törvény védelme alatt állnak, ha – illetve ameddig – nem váltak közkinccsé.

A legszélesebb értelemben véve a közkinccs mindenki számára elérhető (szellemi) érték. A vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretek és tapasztalatok közkinccsé válását akkor lehet megállapítani, ha (a maguk rendszerében, viszonylag) széles körben ismertek és szabadon, valamint (viszonylag) könnyen hozzáférhetőek.

Közkinccsnek tekinthetők például a szabadalmi bejelentés közzétételével nyilvánosságra jutó műszaki ismeretek. (Természetesen csak maguk az ismeretek válnak közkinccsé, azoknak az érvényes szabadalom szerinti felhasználása csak a jogosult engedélyével történhet!) Ugyanakkor a bejelentő nem köteles a leírásban ismertetni a találmány legelőnyösebb megvalósítási módjait; gazdasági és szervezési ismeretek pedig általában nem is szerepelhetnek a szabadalmi leírásban.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a feltett kérdésekre

A bíróság 1. kérdésére a szakértői testület válasza a következő:

A D1–D4 dokumentumok tárgyát képező know-how érdemi tartalmának megállapításához és értékeléséhez a D1 és a D2 melléklet szolgál alapul. A testület álláspontja szerint a D1 és D2 mellékletben foglalt ismeretek *nem tekinthetők a vonatkozó jogszabályok és a hazai joggyakorlat szerinti értelemben know-how-nak*, azaz védelemben részesülő vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretnek és tapasztalatnak.

A know-how-nak gyakorlatban alkalmazható, megvalósítható ismeretnek vagy tapasztalatnak kell lennie. A D1 és a D2 mellékletben foglaltak ezzel szemben csupán egy célkitűzést jelölnek meg: olyan – fűtést és melegvíz-ellátást biztosító – berendezést kell építeni, amely a kavitációs effektus hőtermelésre való felhasználásán alapul. A két dokumentum ismerteti ugyan (amint arra rámutatunk: több vonatkozásban téves és zavaros módon) az alapelvet, de ez még nem közvetlenül hasznosítható ismeret. A berendezés műszaki megoldásáról – néhány ugyancsak nem világos, illetve triviális közlésen túl – semmit sem lehet megtudni, márpedig ez nélkülözhetetlen lenne. A kavitáció jelenségéről ismert, hogy a robbanásszerűen összeroskadó buborékok roncsolják a gépelemek felületét, és olyan különleges szerkezeti és geometriai kialakításokat kell létrehozni, egyszersmind olyan üzemmódot kell kialakítani, amelyek mellett a kavitáció súlyosan károsító hatásai kiküszöbölhetők.

Már az első mondat is kifogásolható:

„A berendezés működésének alapja az, hogy a folyadékok, így a víz is rendelkeznek belső energiával.” – Nem ez az alapja, hanem az, hogy energiát közlünk vele (amint ki is derül: elektromos meghajtású szivattyúval). A nyugvó folyadék energiataralmának történetesen nincs köze a kavitációs effektus útján történő hőtermeléshez.

„A kérdés, hogy ez milyen módon hasznosítható?” – Sajátos ez a kérdésfelvetés egy ... összegű vételárra értékelt know-how mindösszesen 39 soros ismertetése keretében.

„Elvileg az áramlás sebessége, esetlegesen a folyadékáram irányváltoztatása, ütköztetése, valamint a zárt rendszerben kialakuló nyomás, ami alatt mindezt megvalósítjuk, befolyásoljuk a felszabaduló hőenergia mennyiségét.” – Ez teljesen értelmezhetetlen.

„Mivel zárt rendszert kell képezni, a hőenergia hasznosítása után a visszaáramló folyadék a szivattyú szívó oldalán becsatlakoztatva, míg a gőzbuborékban gazdag fázis a kavitációs

szakasz előtt, vagy után áramlik vissza.” – Ez alapvetően ellentmond magának az elvnek. A gőzbuborékban gazdag fázis sehogyan sem áramlik vissza, hanem a berendezés egy megfelelően kialakított terében „fordított robbanás”-szerűen összeroskadnak a buborékok, épp ezáltal történik a hőenergia felszabadítása.

„A berendezés fokozatmentes, állandó hatásfokot biztosít, mely az áramoltatás sebességének növelésével emelhető, a szabványokban előírt tartományokig.” – Nincs olyan összefüggés, hogy a hatásfok nagysága az áramoltatás sebességének növeléséhez kötődne.

A D1 és a D2 mellékletben szereplő kitanítás tehát *nem elegendő és nem egyértelmű* (néhol kifejezetten félrevezető) ahhoz, hogy hasznosítható, a gyakorlatban megvalósítható ismeretként szolgáljon. Ugyanakkor – a hibákat figyelmen kívül hagyva – érdemi tartalma *közkinccset képező*, bárki számára hozzáférhető ismeretekből állt a vevő (F. Kft.) részére történt átadásakor (2005. december 20-án). Mivel a korlátozott megismerhetőség a know-how fogalmi feltétele, így ennek hiányában nem is beszélhetünk know-how-ról.

A kavitációs effektus hőtermelésre való felhasználásán alapuló berendezéseknek gazdag az irodalma. Kiemelhetők a Hydro Dynamics, Inc. (USA) termékeiről készült ismertetőik és az alapul szolgáló szabadalmak. Ezeknél azonban közvetlenebb forrást jelent a 216 218 lajstromszámú magyar szabadalom (Eljárás és berendezés a kavitációeffektus hasznosítására folyadékokban; Gontar és társai), amelyet 1998. 10. 28-án tettek közzé, és 2001-ben szűnt meg az oltalma.

A D1 és a D2 melléklet tartalma feltűnő szövegszerű egyezést mutat a 216 218 lajstromszámú szabadalom leírásában olvasható ismertetésekkel, fordulatokkal, megint csak a hibákat és a torzító változtatásokat leszámítva.

A bíróság 2. kérdésére a szakértői testület válasza a következő:

Az 1. kérdésre adott válaszban már kifejtettük, hogy a know-how-nak a gyakorlatban alkalmazható, megvalósítható ismeretnek vagy tapasztalatnak kell lennie. A D1 és D2 mellékletben foglaltak ezzel szemben csupán egy célkitűzést jelölnek meg: olyan – fűtést és melegvíz-ellátást biztosító – berendezést kell építeni, amely a kavitációs effektus hőtermelésre való felhasználásán alapul. A működési elv megválasztásából azonban nem következik a berendezés műszaki megoldása a szakember számára nyilvánvaló módon. Szükség lenne – lett volna – a berendezés kialakítására, szerkezetére, részei elrendezésére és az üzemi feltételekre vonatkozó, kellően részletes és világos műszaki ismeretek (leíró dokumentumok és rajzok) átadására, hiszen ez a know-how (egyik) alapvető szerepe és lényegi ismérve.

A D1 és a D2 mellékletben közölt ismeretek nem elegendők és nem egyértelműek, így *nem teszik lehetővé egy meghatározott, kivitelezhető és működőképessé – fűtést és melegvíz-ellátást biztosító – berendezés megvalósítását.*

A bíróság 3. kérdésére a szakértői testület válasza a következő:

A D1 és a D2 mellékletben meghatározott, az eladó és a vevő által know-how-ként azonosított tanítás

a) nem tekinthető a gyakorlatban alkalmazható, megvalósítható ismeretnek vagy tapasztalatnak, nem teszi lehetővé egy meghatározott, kivitelezhető és működőképes – fűtést és melegvíz-ellátást biztosító – berendezés megvalósítását a vevő számára (megfelelő közreműködők bevonása mellett sem);

b) érdemi tartalma közkincset képező, bárki számára hozzáférhető ismeretekből állt a vevő részére történt átadásakor,

ezért a vonatkozó jogszabályok és a hazai joggyakorlat szerint a „vagyon értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretek és tapasztalatok” körében ezek az ismeretek fogalmilag nem bírnak vagyoni értékkel.

A bíróság 4. kérdésére a szakértői testület válasza a következő:

A kérdés megválaszolása keretében a testület szükségesnek tartja rámutatni a következőkre.

Azt, amit a felek egybehangzóan know-how-nak tekintettek, és amit az F. Kft. ... vételárért megvásárolt a C. Bt.-től, a D4 megállapodás úgy írta körül, hogy „A megállapodás tárgyát az 1. és a 2. sz. mellékletben meghatározott szellemi alkotás együttesen képezi”. Ebből következik, hogy a D1 és a D2 dokumentumban foglalt ismeretanyagának kellett volna (együttesen) kielégítenie a know-how kritériumait.

A D5 kutatási és fejlesztési szerződés – különös módon – olyan feladatelemeket is megszabott, amelyeknek a megoldását a know-how dokumentációjának már eleve tartalmaznia kellett volna. Azonban a D4 és a D5 szerződés – nyilvánvaló kapcsolatuk ellenére – külön jogügylet volt, és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület *nem* fogadta el azt a szemléletet sem, hogy a know-how ismeretanyagától csak a D5 teljesítési határidejére lett volna elvárható a know-how kritériumainak megfelelő teljesség. Ennek azért van jelentősége, mert a D6 átadás-átvételi jegyzőkönyvben hivatkozott, a D5 kutatási és fejlesztési szerződés keretében elvégzett munka eredményeit tartalmazó iratok és CD nem találhatók meg a nyomozati iratok között.

A bíróságon benyújtott, 87/I szám alatt csatolt iratokkal – amint ez S. I. hatodrendű vádlott és védője nyilatkozatából kitűnt – valamilyen megfontolásból a D5 szerződés keretében elvégzett munka eredményeit tartalmazó, a D6 szerint átadott, ám a valóságban hiányzó dokumentumokat szándékoztak helyettesíteni azzal, hogy ugyanarról a megoldásról van szó, és az egészet a know-how alátámasztására is fel kívánták használni.

Ez a kilenc db irat a szakértői testület véleménye szerint érdektelen. Nem az ugyanis a kérdés, hogy egyáltalán létrehozható-e olyan fűtőberendezés, amely a kavitációs effektus hőtermelésre való felhasználásán alapul, hanem az, hogy a know-how átadása keretében bocsátott-e az eladó a vevő rendelkezésére olyan (jól meghatározott) ismeretet, amelynek alapján egy ilyen berendezés megvalósítható volt? A válasz az, hogy a rendelkezésre álló dokumentumok (D1 és D2) tanúsága szerint nem. Az utóbb benyújtott idegen (internetes) forrásokból származó dokumentumok (a kérdésfeltevés szóhasználatában ezen dokumentumok tartalmuk szerint összességében know-how-ként vannak nevesítve) annak a bizonyítására is alkalmatlanok, hogy F. M. (C. Bt.) elvégezte a D5 megbízás szerinti munkát.

Az internetről letöltött kilenc db irat két további okból is irrelevánssá teszi a két leírás összehasonlítását. Egyrészt ha valóban „ugyanaz az elv és tudás” testesült meg a know-how-ban, mint az internetre már korábban felkerült közleményekben, akkor ezzel maguk erősítik meg azt, hogy a know-how anyaga közkinccs tárgyát képezte. (Megjegyzés: erre erősebb bizonyíték a 216 218 lajstromszámú magyar szabadalom.) Másrészt az is baj, hogy a letöltött internetes cikkek egy része érthetetlen módon „áltudományos fejtegetéssel promotálja a ténylegesen megvalósítható, ám műszakilag-gazdaságilag kevésbé előnyös kavitációs kazánokat. A víz annihilációjáról, a befektetett energiát többszörösen meghaladó kihozatalról értekeznek, aminek nem látszik a természettudományos alapja.

Összefoglalás

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület az alábbiakban összegzi a szakvélemény készítésére irányuló kirendelésben foglalt kérdésekre vonatkozó megállapításait.

1. A D1 és D2 mellékletben foglalt ismeretek nem tekinthetők a vonatkozó jogszabályok és a hazai joggyakorlat szerinti értelemben know-how-nak.

2. A D1 és D2 mellékletben közölt ismeretek nem elegendőek és nem egyértelműek, így nem teszik lehetővé egy meghatározott, kivitelezhető és működőképes – fűtést és melegvízellátást biztosító – berendezés megvalósítását.

3. A nyomozati iratban szereplő „know-how” a „vagyon értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretek és tapasztalatok” körében nem bír vagyon értékkel, és a vonatkozó jogszabályok és a hazai joggyakorlat szerint nem is tekinthető know-how-nak.

4. A bíróságon benyújtott, 87/I szám alatt csatolt iratokban utalások szerepelnek a know-how-val azonos elv alkalmazására (kavitációs effektus felhasználása hőtermelésre), de a két hivatkozott „know-how” egyike sem felel meg azon jogszabályi követelményeknek, amelyek alapján a leírt megoldásokat jogi védelem illetné meg, így összehasonlításuk is irreleváns.

ISZT-21/2011²

I. Megkeresés és tényállás

A bíróság – a B. Kft. felperesnek a T. Kft. alperes ellen számlatartozás megfizetése iránti perében – szakvélemény elkészítésére rendelte ki az Iparjogvédelmi Szakértői Testületet.

A kirendelő végzés és a megküldött iratok alapján összegzett tényállás szerint a peres felek között 2004. január 1-jén dohánytermék-szállítási keretszerződés, az alperes és a felperes holdingtársa (P. Kft.) között 2003. november 1-jén a dohánytermékekkel összefüggő marketingtevékenységre vonatkozó szerződés jött létre, mindkettő 2004. október 31-ig tartó, határozott időtartamra, amelyet később 2008. december 31-re módosítottak. A szállítási keretszerződés alapján az alperes, mint a felperes által importált dohánytermékek kizárólagos magyarországi disztribútora, egyedi szállítási szerződések alapján a felperes által szállított dohánytermékek átvételére és ellenérték fizetésére vállalt kötelezettséget, a felperes pedig a dohánytermékek szállítására. A marketingtevékenységre vonatkozó szolgáltatási szerződés alapján az alperes a felperes termékeinek forgalmazására és marketingszolgáltatások nyújtására, a felperes holdingtársa pedig ellenérték fizetésére vállalt kötelezettséget. A felperes holdingtársa és a felperes is a per megindulása előtt a két szerződést és az abból fakadó tevékenységet szorosan összefüggőnek tekintette.

A felperes piaci stratégiája szempontjából meghatározó volt, hogy a márkát és a dohánytermékeket a magyar piacra bevezesse, ez azonban csak sajátos módon volt lehetséges: előbb a szivart és azt követően a cigarettaárut. A szivarértékesítés Magyarországon jövedelmező helyeit és a piaci szokásokat az alperes cég ismerte, vezető piaci pozícióját előadása szerint hosszú évek alatt megszerzett tapasztalatok és gazdasági ismeretek alapján építette ki. Ezért döntött úgy a felperes cégcsoport, hogy a márka magyarországi bevezetéséhez az alperes szolgáltatásait veszi igénybe.

Az alperes a felperessel folytatott levelezésében, továbbá bírósági beadványaiban előadta, hogy a felek arra tekintettel kötöttek határozott idejű szerződéseket, hogy az alperes kizárólagos jogot szerzett a felperes termékeinek magyarországi forgalmazására, illetve az alperes a piac- és márkaépítés során a szivarokkal kapcsolatban megszerzett és jelentős értékkel bíró speciális, egyedi tapasztalatait, gazdasági ismereteit, valamint saját korábbi ügyfélkörét felhasználta.

A felperes, illetve holdingtársa a szállítási keretszerződést és a marketingszolgáltatási szerződést 2006. november 3-án az alperes súlyos szerződésszegésére – fizetés elmulasztására – hivatkozva azonnali hatállyal felmondta. A szerződések felmondása az alperes állítása szerint azt eredményezte, hogy a bejárattott értékesítési helyeket az alperes elvesztette, azokkal a felperes és holdingtársa kötött kizárólagos szerződéseket.

² A szakértői vélemény bírósági megkeresés alapján, folyamatban lévő ügyben született.

Az alperes arra hivatkozik, hogy kialakított egy szűk körben ismert értékesítési technológiát, módszert, mellyel hatékonyan, jó eladási mutatók mellett végezte a felperes termékeinek piaci bevezetését. Álláspontja szerint ez a terjesztési és piacépítési módszer csak általa ismert, ennek következtében vagyoni értékkel rendelkezik, és know-how-nak minősül. Állítása szerint a szerződések felmondásával és az alperes értékesítő partnereivel történő szerződéskötéssel a felperesi cég, illetőleg holdingtársa ezt a módszert engedély nélkül elcsátította, és ezzel kárt okozott az alperesnek.

II. A feltett és az Iparjogvédelmi Szakértői Testület által vizsgált kérdések

A bíróság végzése alapján az Iparjogvédelmi Szakértői Testület feladata:

1. Állapítsa meg, hogy önálló szellemi terméknek, ezen belül know-how-nak minősül-e az alperesi szivarértékesítési mód, körülmény?
2. Állapítsa meg, hogy az alperes által csatolt oktatási és tájékoztató anyag egyedi termékhez vagy klienshez rendelt sajátos dokumentáció-e, a termékértékesítés szempontjából specifikus tulajdonságokkal és tartalommal rendelkezik-e?
3. Határozza meg – amennyiben rendelkezésre állnak adatok a perbeli anyagban, és a szakértői testület kompetenciájába tartozik – a know-how üzleti-piaci értékét.

III. A testület eljárása

A testület a 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, valamint szervezeti és eljárási rendben, a tényállásra irányadó jogszabály, a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) rendelkezései alapján alakította ki – az alábbiakban kifejtésre kerülő – álláspontját.

A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései a hatályos jogszabályok, valamint a megküldött iratok által ismertetett, illetve az azokból megismerhető tényeken alapulnak; a konkrét ügyre nézve levont következtetései csak erre a tényállásra nézve helytállóak.

Ez a szakértői vélemény az ügyben eljáró bíróságokat nem köti.

IV. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja

1. Az alperes által alkalmazott szivarértékesítési mód jogi helyzetének meghatározása

a) A know-how szabályozása és joggyakorlata a hazai jogrendszerben

A bíróság által feltett kérdések megválaszolása előtt indokoltnak tűnik a know-how hatályos jogi szabályozásának, valamint a hozzá kapcsolódó hazai bírói joggyakorlatnak az áttekintése.

A Ptk. a személyek polgári jogi védelméről szóló címben, a 86. § (4) bekezdésében – a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok körében, a szerzői jogi és iparjogvédelmi ágazati törvények hatálya alá nem eső, „nevesítetlen” oltalmi tárgyakra vonatkozó, az oltalom „hézagmentességét” biztosító (3) bekezdést követően, azt mintegy kiegészítve – rendelkezik a know-how oltalmáról. A törvény az oltalom tárgyát nem nevezi ugyan know-how-nak, de szabályozza a jogintézményt, amikor kimondja: „A személyeket védelem illeti meg a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében is. A védelmi idő kezdetét és tartamát jogszabály határozza meg.”

A hivatkozott külön jogszabály, azaz a Ptk. módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról rendelkező 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 4. §-ának (1) bekezdése a védelmi idő kezdetéről nem nyilatkozik, annak tartamáról pedig szükséztlenül rendelkezik: „A személyeket a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismereteik és tapasztalataik tekintetében a megkezdett vagy tervbe vett hasznosítás esetén a közkinccsé válásig illeti meg a védelem.”

Ez a két rendelkezés adja a know-how jogintézményének jogi alapjait. Ezeket a rendelkezéseket – tekintettel arra, hogy nem áll mögöttük az iparjogvédelmi ágazati törvényekhez hasonló cizellált jogszabály – a bírói gyakorlatnak kellett kibontania, értelmeznie és tartalommal kitöltenie. A Legfelsőbb Bíróság Gazdasági Kollégiumának GK 52. számú állásfoglalása (BH 1990/1. szám) a következőképpen nyilatkozik a know-how-ról:

„A Ptk. 87. §-ának (2) bekezdésében szabályozott³ vagyoni értékű gazdasági, műszaki, szervezési ismeretek és tapasztalatok mint a szellemi tevékenység eredményei **a szellemi alkotások fogalma alá tartoznak.** Bár **kizárólagosságot biztosító jogkövetkezmények nem fűződnek hozzájuk,** a jogosulatlan felhasználással szemben ezek az ismeretek is védelemben részesülnek (pl. titokvédelem), és a jogosult követelheti, hogy az eredményeit elsajátító vagy felhasználó személy részesítse őt az elért vagyoni eredményben. Az is gyakori, hogy ezeket a vagyoni értékű ismereteket és tapasztalatokat ellenérték fejében átruházzák. A know-how mint szellemi alkotás tehát **vagyoni értéket képvisel és forgalomképes...**”

A fenti jogszabályi rendelkezések értelmében – figyelemmel a rájuk épülő bírói gyakorlatra is – a hatályos Ptk. szerinti know-how fogalom elemei a következők:

- relatív titkossággal bír (közkinccsé még nem vált);
- vagyoni értéket képvisel;
- gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegű;
- jogosultja az a személy (jogalany), aki az ismeretet, tapasztalatot kifejlesztette, illetve a meglévő korábbi ismeretekből, tapasztalatokból leszűrte (szintetizálta);

³ A Ptk. 87. §-ának (2) bekezdése ugyan a nevesítetlen szellemi tulajdon-jogok és a know-how kapcsán érvényesíthető speciális igényt szabályozza, az idézet további részéből egyértelmű, hogy a know-how jellemzéséről van szó.

- gyakorlati ismeretnek minősül, azaz nem valamilyen jelenség felismeréséről van szó, hanem egy olyan – a gyakorlatban alkalmazható – ismeretről vagy tapasztalatról, amelynek a hasznosítása legalább tervbe van véve;
- nem áll más, nevesített iparjogvédelmi oltalom alatt.

A know-how jellegű ismeretek közkinccsé még nem vált természete az üzleti titok titkosági kritériumához képest szélesebb kört ölel fel. Ez azt jelenti, hogy nem kizárólag olyan információkról lehet ebben a körben beszélni, amelyek csupán egy szűk, meghatározható kör számára hozzáférhetőek (azaz szűk értelemben véve titkosak), hanem idetartoznak az olyan – egyébként bárki számára hozzáférhető, de speciális szempontok szerint csoportosított – ismeretek is, amelyeknek összeállítása olyan mennyiségű munkaráfordítást igényel, amely miatt a felhasználni kívánó számára előnyösebb a kész ismeret megszerzése, mint a saját kutatásban való előállítás. Ez utóbbi esetben a know-how-t képező adatok nem a titkosságuk miatt, hanem az összegyűjtésükhöz vagy a rendszerezésükhöz szükséges erőfeszítések nagysága miatt *korlátozottan hozzáférhetőek*.

Ehhez járul a bírói gyakorlat azon megállapítása, amely szerint „*az a tény, hogy a tudomány állásához kapcsolódó, feltételezett ismeret az adott megoldás előállításának lehetőségét az érintett szakmai kör részére nem zárja ki, önmagában nem eredményezi a megoldás közkinccsé válását [Ptk. 86. § (3) bek., 87. § (2) bek., 1978. évi 2. tvr. (Ptké. II/4. § (1) bek.]*” (BH1992. 391.).⁴ Ebből is világosan látszik, hogy a know-how *relatív titkosságára* (korlátozott hozzáférhetőségére) vonatkozó követelmény teljesülése esetről esetre vizsgálendő, azaz a közkinccsé válásnak nincs olyan szigorúan és világosan rögzített zsinórmértéke, amely a szabadalmazhatósághoz szükséges abszolút újdonsághoz volna hasonlítható. Egy adott megoldás, amelyet a jogosult nem kezel titkosan (a hatályos szabályok szerint ez csupán az üzleti titok körében követelmény), mindaddig oltalmat élvezhet know-how gyanánt, amíg az érintett szakmai körökben nem terjed el annyira, hogy korlátozott hozzáférhetőségéről már nem lehet beszélni.

A vagyoni értékűség kritériuma – amelyből a forgalomképesség szükségszerűen következik – azt is maga után vonja, hogy *a közkinccsé válás elkerüléséhez a jogosultnak jellemzően gazdasági érdeke fűződik*, azaz az érintett ismeret vagy tapasztalat a jogosult számára versenyelőnyt jelent. Ezt egészíti ki és erősíti meg a gazdasági, műszaki vagy szervezési jellegre történő utalás, és ezért tekinthető a know-how fogalmi elemének a gyakorlati alkalmazhatóság is, amely legalább a tervbe vett hasznosítást maga után vonja.

A know-how fogalmának egyik leglényegesebb eleme az, hogy *nevesített iparjogvédelmi oltalom alatt nem áll*, azaz a know-how-t képező ismeretek nem voltak lajstromozásra

⁴ Igaz ugyan, hogy mindez a nevesítetlen szellemi tulajdon-jogok kapcsán került megfogalmazásra, ám a közkinccsé válás mindkét kategóriára nézve azonosan értelmezhető fogalom, így a know-how-ra is irányadó (annál is inkább, mivel a jogalkotó a védelem lejárta is a közkinccsé váláshoz kötötte).

irányuló eljárás tárgyai, ennél fogva hatósági vizsgálatukról és értékelésükről sem beszélhetünk, és okirattal igazolható jogosultjuk sincs.⁵ Mindennek a know-how védelméből fakadó jogokra nézve rendkívül fontos következményei vannak. Egy lajstromozatlan – és ilyenformán bizonytalan (eseti megítélést igénylő) kezdetű és lejáratú, ráadásul nem nyilvánosságra hozott tárgyú – oltalom nem adhat kizárólagos jogot a jogosultnak, azaz a know-how védelem megsértése csak az ismeret jogszerűtlen megszerzése vagy az azzal való visszaélés által valósulhat meg.

A védelemnek ez a relatív természete azt eredményezi, hogy az ismereteknek a jogszerűen megszerzett termékből való kikövetkeztetése (*mérnöki visszafejtés*), a know-how tárgyát képező ismeretek *független (párhuzamos) kifejlesztése*, valamint az érintett *információk jóhiszemű* (pl. kiállításon vagy kiadványból történő) *megszerzése* kizárja a jogosultnak az ezeket megvalósító személyekkel szembeni fellépését.

Lényeges kérdéseket vet fel a *know-how-hoz kapcsolódó jogok gyakorlására jogosult személy megállapításának* a kérdése is. A Ptk. 86. §-ának (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a személyeket védelem illeti meg „...ismereteik és tapasztalataik tekintetében is”. Ebből az következik, hogy a know-how védelem eredeti jogosultjának az minősül, aki tevékenysége során az adott ismeretet vagy tapasztalatot kifejlesztette, illetve szintetizálta. Látni kell azonban azt is, hogy a know-how-ként hivatkozott ismeretek és tapasztalatok létét – és azoknak a Ptk. szerinti védelem fennállásához szükséges jellemzőit – a know-how védelemre hivatkozó személynek kell bizonyítania.

A know-how és a *szellemi tulajdon* fentiekben többször említett – a Ptk. 86. §-ának (3) bekezdésében szabályozott – *nevesíttelen formái* közötti viszonyt a jogszabályok nem világítják meg, a bírói gyakorlat pedig gyakran összemossa a két kategóriát. A Ptk. 86. §-ának (3) bekezdése így rendelkezik: „A törvény védi azokat a szellemi alkotásokat is, amelyekről a külön jogszabályok nem rendelkeznek, de amelyek társadalmilag széles körben felhasználhatók és még közkinccsé nem váltak.” A (3) és a (4) bekezdés együttes olvasatából az is következhethetne, hogy két különálló kategóriáról van szó, ha azonban a két jogintézmény ismérveit vizsgáljuk, átfedéseket is lehet találni.

Úgy tűnik, hogy know-how-nak minősülő ismeretek többsége a külön jogszabályok hatálya alá nem tartozó, de „társadalmilag széles körben felhasználható”, „közkinccsé még nem

⁵ A hatályos jogszabályok nem zárják ugyan ki, hogy – elutasított vagy visszavont – iparjogvédelmi (első sorban szabadalmi vagy használatiminta-oltalmi) bejelentések tartalmát képező ismeretek know-how-ként védelemben részesüljenek, hiszen a know-how védelemhez szükséges küszöb a lajstromozott iparjogvédelmi jogokhoz szükséges oltalomképességi feltételekhez képest alacsonyabb; jellemzően mégis olyan ismeretekről van szó, amelyet nem vetettek alá a hatósági eljárás „próbájának” (hiszen a közzététellel a relatív titkosság is megszűnik), a megadott oltalom pedig – az oltalom megadására irányuló eljárás szerves részét képező nyilvánosságra tekintettel – mindenképpen kizárja a párhuzamos know-how védelem fennállását.

vált” szellemi alkotások körébe is besorolható. A hézagmentes oltalmat biztosító rendelkezés sem az ismeretek jellegére, sem vagyoni értékére nézve nem határoz meg közelebbi követelményeket, és a jogosulti pozíció sem tűnik olyan mértékben rögzítettnek, mint a know-how esetében. A két jogintézményt mindenesetre egymáshoz közelíti az a tény, hogy az általuk biztosított védelem megsértése esetén érvényesíthető igények köre azonos.

A konkrét ügy szempontjából jelentőséggel bírhat az a megállapítás is, miszerint valamely ismeret vagy tapasztalat a know-how védelemhez szükséges – fent vázolt – előfeltételek hiányában is minősülhet a Ptk. 86. §-ának (3) bekezdése szerinti „nevesítetlen, de oltalom alatt álló szellemi alkotás” kategóriájába tartozó információnak, amely a hatályos szabályok alapján ugyancsak kínál jogérvényesítési lehetőségeket a jogosulatlan hasznosítás ellenében.

A know-how védelem ernyője alá vonni kívánt ismeretek írásos *rögzítettsége* (azaz a „tárgyasult forma” követelménye) nem jogszabályi kitétel, azaz önmagában nem fosztja meg az ismereteket a know-how minőségtől az a tény, hogy a szóban forgó ismeret ilyenként nincs dokumentálva. A tárgyasult forma, azaz az azonosítható rögzítettség a bírói gyakorlatban a know-how apportálhatóságához szükséges előfeltételként jelenik meg, nem pedig a védelem *sine qua non*jaként. A BH2000.219. jogesetben olvasható megállapítás tehát, amely szerint „*a tag az apportként átadni vállalt know-how-t tárgyasult formában köteles a társaság rendelkezésére bocsátani, ezt a bejegyzéskor a cégbíróságnak vizsgálnia kell*” csupán a forgalomképesség szempontjából bír jelentőséggel. Amennyiben nem az ismeretek apportálásáról van szó, a know-how írásbeli dokumentációjának hiánya önmagában nem zárja ki a védelemből a szóban forgó ismereteket – feltéve, hogy a fentebb ismertetett ismérvek fennállása ilyen módon is kétség nélkül megállapítható.

Ezzel összefüggésben látni kell azt is, hogy a vagyoni értékűség igazolásához, illetve a védelem alatt álló ismeretek körének rögzítéséhez – azaz a védelem tárgyának azonosításához –, illetve a védelem fennállásához szükséges jogosulti bizonyításhoz nagymértékben hozzájárulhat, ha az érintett ismeretek csoportja jól körülírható, és valamilyen formában rögzítésre kerül. A know-how védelme alapján történő jogérvényesítés során rendkívüli jelentőséghez jut, hogy *a jogosult bizonyítani tudja-e, hogy know-how-val rendelkezik*, illetve hogy a másik fél a védelem alá eső ismereteket sajátította el és hasznosította. Előzetes írásbeli rögzítettség hiányában a bizonyítás könnyen ellehetetlenülhet, ami a jogérvényesítés áthatolhatatlan gátját képezheti.

A védelem lajstromozatlan mivoltából következik az is, hogy a *védelemre hivatkozó személynek kell bizonyítania azt, hogy a másik fél a védelem alatt álló ismeretet vagy tapasztalatot hasznosítja*, ilyen bizonyítás hiányában pedig az igény nem tekinthető megalapozottnak. Ezt a BH2000. 243.-ban olvasható bírói döntés is megerősíti, amikor – igaz, szintén a „hézagmentes oltalom” kontextusában – kimondja, hogy *„külön jogszabály hatálya alá nem tartozó műszaki ismeretek védelme iránti perben a jogosultnak kell bizonyítania, hogy annak eredményeit az alperes elsajátította vagy felhasználta”*.

b) Az alperesi ismeretek és értékesítési módszer megítélése

A bíróság által feltett első kérdésre válaszolva az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a rendelkezésére bocsátott okirati bizonyítékok alapján megállapítja, hogy az alperes által alkalmazott értékesítési módszer, illetőleg az általa megszerzett piaci tapasztalat *nem elégíti ki a know-how védelméhez szükséges jogszabályi feltételeket, és nem minősül nevesítetlen, de a Ptk. alapján oltalom alatt álló szellemi alkotásnak sem*. A know-how oltalmának fentebb ismertetett feltételeit vizsgálva a szakértői testület az alábbi szempontokat vette figyelembe.

Elsőként megállapítható, hogy az alperes által alkalmazott értékesítési módszer *nem tartalmaz olyan új, egyedi megoldást vagy ismeretet*, amelynek felismeréséhez, megvalósításához szakembertől elvárható rutintevékenységet meghaladó, alkotó jellegű tevékenységre lett volna szükség. A módszer elemei, vagyis a szivarozás hagyományai, kultúrája, illetőleg egy termék új piacra történő bevezetésének szakmai szabályai és törvényszerűségei, az adott szakmában – dohányiparág, illetőleg -marketing – mindenki számára ismertek vagy hozzáférhetőek voltak.

Igaz ugyanakkor, hogy a Ptk. szerinti, a fentiekben részletesen kifejtett jogi oltalom meglétének nem is feltétele, hogy a létrehozott megoldás, ismeret vagy szintetizált tapasztalat iparjogvédelmi értelemben új vagy egyedi legyen, különösen nem oly módon, hogy annak létrehozása a szakember köteles tudását meghaladó szellemi alkotómunkát igényeljen. A know-how ugyanis a *már ismert megoldások olyan kombinációjában* is megjelenhet, amelyek ebben az összeállításban addig nem képeztek közkinccset.

Az alperes által alkalmazott ilyen ismert megoldások és a know-how további oltalmi kritériumainak vizsgálatát akadályozta azonban, hogy a rendelkezésre bocsátott okiratokból *csak jelentős nehézséggel állapítható meg kellő pontossággal az az ismeretkör*, amelynek tekintetében az alperes a jogi oltalmat igényli. Beadványaiban az alperes a „*terjesztési és piacépítési know-how*”, a „*vagyoni értékkel bíró gazdasági és szervezési tapasztalatok*” (2006. szeptember 14-én kelt levél) és a „*szivarokkal kapcsolatban megszerzett és jelentős értékkel bíró speciális, egyedi tapasztalatait, gazdasági ismereteit*” (2006. október 19-én kelt levél) kifejezésekkel támasztja alá, hogy az általa alkalmazott módszerek és megszerzett tapasztalatok jogi védelemben részesülhetnek. Ezen kifejezésekről azonban elmondható, hogy *csupán általánosságban hivatkoznak a know-how törvényi fogalmára, de nem jelölik meg azt a tevékenységet vagy konkrét cselekményt*, amelyben a speciális ismeret realizálódik.

Mindössze a *tanúvallomások* szolgálhatnak támpontként a tárgybeli alperesi tevékenységek tartalmának meghatározásához, melyekből a releváns részeket alább idézzük. Az alperes ügyvezetője 2009. október 19-i tanúvallomásában az alperes feltételezett know-how-jának két elemét mutatja be: egyrészt a *szivarok ismertetésének, eladásának, kínálásának módját*, másrészt az arra vonatkozó ismereteket, hogy *„hogyan neveljünk jó szivarértékesítési helyet”*. A felperesi cégcsoport marketinggel foglalkozó munkavállalójának 2011. március 24-i tanúvallomása szerint *„az alperes a rendezvények kiválasztásában működött közre, te-*

hát, hogy hol tartsunk és hogyan rendezvényt". A felperesi cégcsoport márkamenedzsmenttel foglalkozó munkavállalójának 2011. március 24-ei tanúvallomása szerint „*az alperesék a szivar specifikus kereskedelmi ismeretével rendelkeztek Magyarországon, tehát hogy hol, milyen szivart forgalmazznak.*”

Mindezek alapján a testület *az alperes vizsgálendő ismereteit* az alábbiak szerint határozta meg: *egyrésztől a szivarok gyártására, fogyasztási kultúrájára vonatkozó általános ismeretek, másrésztől valamely dohánytermék új piacra történő bevezetésének és sikeres forgalmazásának módjára vonatkozó információk.* A továbbiakban az Iparjogvédelmi Szakértői Testület e tartalmi elemek mentén vizsgálja meg, hogy azok megfelelnek-e az oltalom jogszabályi feltételeinek.

Az igényelt „oltalmi kör” rögzítettségén, azaz az adott időpontban egyértelmű behatárolhatóságán túlmenően tehát a *know-how-kénti oltalmazhatóság egyéb feltételeit* is sorba kell venni. Mindezek közül talán a legfontosabb a – korábbiakban már részletesen kifejtett – *relatív titkosság* kérdése, azaz az ismeretek mikor és milyen módon válhattak közkinccsé, illetve azzá váltak-e egyáltalán.

Az alperesi ismeretek fentebb kifejtett első elemét alkotó információk (a szivargyártásra és fogyasztásra vonatkozó ismeretek) a szakértői testület álláspontja szerint olyan ismeretanyagot képeznek, amely *kétséget kizáróan a közkinccs részét képezi.* Ezt mindenekelőtt a felperes által a periratokhoz csatolt „*Kis szivarkalauz*” című könyv és azt az alperes által becsatolt „*Szivarozók könyve*” és „*Cigar Tower stílus*” című kiadványokkal összehasonlító táblázat támasztja alá, melyekből kitűnik, hogy a szivarozás kultúrájára vonatkozó hasonló információk legkésőbb 2004-ben (a „*Kis szivarkalauz*” kiadásának éve) már a közkinccs részét képezték.

Az alperesi ismeretek második elemeként meghatározott piaci bevezetésre, népszerűsítésre és forgalmazásra vonatkozó információk kapcsán a testület szintén *nem találta megalapozottnak azok korlátozott hozzáférhetőségét.* Elsőként meg kell jegyezni, hogy az ebbe a csoportba tartozó információk *jelentős része az első csoportbeli ismereteken alapszik,* hiszen az értékesítő partnerek megfelelő színvonalú szivarértékesítésre történő „*kiképzése*” feltétlenül magában foglalja ezen ismeretek továbbadását, amint ezt az alperes meg is tette az általa szervezett rendezvényeken. Ezekről eltekintve a szűken értelmezett második csoportba tehát az információk azon köre tartozik, amely *kizárólag a piac feltérképezésére, új értékesítési kapcsolatok létesítésére és ennek alapján a jövedelmező forgalmazásra vonatkozik.*

Ezek az ismeretek azonban szintén *nem tekinthetők korlátozottan hozzáférhetőnek* – noha kétségtelenül jelentősek egy gazdálkodó szervezet számára –, hiszen egy piac telítettségét, az előforduló termékek körét, a jellemző fogyasztókat és fogyasztási szokásokat bárki szabadon felderítheti, és ennek alapján dönthet piaci stratégiájáról. Ennek alátámasztását láthatjuk az alperes által a periratokhoz 11/A/1 alatt csatolt tanácsadó szolgáltatásokra vonatkozó ajánlat tartalmában is. Az ajánlatot egy könyvvizsgáló és tanácsadó társaság készítette az alperes részére 2007-ben „*kiváló minőségű termékek piactanulmányával és piac bevezetési*

stratégiájával kapcsolatban a magyar dohánypiacon” címmel. A dokumentumot áttekintve egyértelműen látható, hogy a társaság olyan szolgáltatások nyújtására tett ajánlatot, amelyeket azután az alperes maga is végzett a felperessel kötött szerződés teljesítése érdekében (*Piacutatás a magyar dohánypiacon a felső kategóriájú termékszegmensre koncentrálva, Piacstratégia a magyar piacra való bejutáshoz*), vagyis a marketingtevékenység bevett szabályai alapján *másnak is a rendelkezésére állt olyan szaktudás, amely a releváns piac felméréséhez szükséges.*

Amint azonban azt fentebb kifejtettük, a know-how védelméhez szükséges relatív titkosság *nemcsak a szűken vett korlátozott hozzáférhetőséget* foglalja magában, hanem az egyébként hozzáférhető információk *speciális szempontok szerinti csoportosítását* is. Ennek alapján a jogi védelem megállapításához az szükséges, hogy a csoportosítás olyan *ráfordítást* igényeljen, amely mellett a potenciális hasznosítónak előnyösebb a kész ismereteket megszerezni, mint saját fejlesztést végezni.

Megállapítható, hogy az ajánlottakhoz hasonló piackutatási szolgáltatások *hozzáadott értéket* tartalmaznak a nyilvános információ pusztá összegyűjtéséhez képest, ez azonban *nem olyan mértékű, hogy a keletkező adattömeg és felhasználása know-how-nak minősüljön.* Ennek oka, hogy az adott piacon jártas szereplők *viszonylag könnyen megszerezhetik* a fogyasztókra, jövedelmező értékesítési helyekre stb. vonatkozó információt, a hozzáadott érték csupán a kész ismeretek felhasználásának egyszerűségében jelenik meg. Vagyis a felperes cégcsoport üzleti döntésén múlt az, hogy a piaci bevezetést és az ahhoz szükséges felmérést, piackutatást nem saját maga végezte, hanem arra az alperessel szerződött.

Mindezek alapján állapítja meg tehát az Iparjogvédelmi Szakértői Testület, hogy *az alperes által alkalmazott szivarértékesítési módszer – az alperes által becsatolt bizonyítékok, valamint az ügyben elhangzott tanúvallomások és nyilatkozatok alapján – nem minősül know-how-nak.*

Vizsgálni kell ugyanakkor azt is, hogy a fentebb ismertetettek szerint a Ptk. 86. § (3) bekezdése alapján *nevesítetlen szellemi alkotásnak minősülhetnek-e az alperes ismeretei, illetve piaci módszerei.* A szellemi alkotásként történő általános védelem két feltétele, hogy az alkotás *„társadalmilag széles körben felhasználható”* és *„még közkinccsé nem vált”* legyen. Mivel fentebb kifejtettük, hogy az alperes által összegyűjtött információk és az azok alapján alkalmazott módszerek *nem tekinthetők korlátozottan hozzáférhetőnek, azaz közkinccsnek minősülnek,* ezért nevesítetlen szellemi alkotásként sem élvezhetnek védelmet.

2. *Az alperes által becsatolt oktatási és tájékoztató anyag egyedi termékhez vagy klienshez rendelkezésére*

Mivel a szakértői testület az alperes ismereteit és az általa alkalmazott módszereket nem találta know-how-ként oltalmazhatónak, az azt esetlegesen megjelenítő *dokumentáció természetének elemzése* – noha az oktatási és tájékoztató anyag a testületnek nem is került megküldésre – *az ügy szempontjából nem releváns.*

3. A know-how üzleti, piaci értékének meghatározása

Mivel az Iparjogvédelmi Szakértői Testület az alperes ismereteit és az általa alkalmazott értékesítési módszereket nem találta know-how-ként oltalmazhatónak, *a jogi oltalom hiányában nem állapítható meg, hogy az értékesítési módszer a kérdéses időpontokban ismert formájában piaci értékkel bírt volna.*

V. Összegzés

A hatályos jogszabályok értelmében a nevesített iparjogvédelmi oltalom alá nem eső, korlátozottan hozzáférhető gyakorlati ismeret bizonyos feltételek teljesülése esetén védelemben részesülhet know-how-ként vagy „nevesítetlen szellemi alkotásként” a Ptk. 86. §-a alapján.

Az alperes szivarértékesítési módszere nem tartalmaz olyan új, egyedi megoldást vagy ismeretet, amelynek felismeréséhez, megvalósításához szakembertől elvárható rutintevékenységet meghaladó, alkotó jellegű tevékenységre lett volna szükség, vagy amely a már ismert megoldások olyan kombinációjában jelenne meg, amely ebben az összeállításban addig nem tartozott a közkincs körébe.

A becsatolt iratok alapján az állapítható meg, hogy az alperes által alkalmazott módszerek nem felelnek meg a know-how, illetve a nevesítetlen szellemi alkotások védelméhez szükséges jogszabályi feltételeknek, mivel nem tartalmazznak korlátozottan hozzáférhető ismereteket, és a létrehozásukhoz sem szükséges olyan mértékű ráfordítás, amelynek alapján a felhasználni kívánó számára előnyösebb lenne az összesített ismeretek megszerzése, mint független létrehozása.

Tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján a szakértői testület nem találta megalapozottnak azt az állítást, hogy az alperes által alkalmazott szivarértékesítési módszer a Ptk. szerinti szervezési ismeretként a felek közötti jogvitában érintett időszakban jogi oltalomban részesülne, jogi oltalom hiányában az sem állapítható meg, hogy az értékesítési módszer a kérdéses időpontokban ismert formájában piaci értékkel bírt volna, illetve hogy annak hasznosításáért – a kidolgozására irányuló vállalkozási szerződésben foglalt ellenértéken felül – licenrdíj lett volna fizetendő, vagy hogy az alperest a hasznosítás vagyoni eredményében részesíteni kellene.

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY FÖLDRAJZI ÁRUJELZŐ OLTALMA KÉRDÉSÉBEN

ISZT-23/2011⁶

I. A tényállás és a feltett kérdések

1. A kirendelő bíróság ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt az A. B. és társai ellen indult büntetőügyben kirendelte a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet (a továbbiakban: szakértői testület) szakértői vélemény adására.

2. A kérelem mellékletei között, a vádiratból megismerhető tényállás szerint az X. Zrt.-t ...-án jegyezték be ... cégjegyzékszámom. Az ausztriai székhelyű K. képviselője e-mailben reklamálta, hogy az X. Zrt. által leszállított fűszerpaprika-őrlemény a határértéket meghaladó aflatoxin-tartalommal rendelkezik. A reklamációt az X. Zrt. jogosnak találta, és 20 000 kg kifogásolt őrleményt visszaruként átvett. Minderről a vádirat szerint az első-harmadrendű vádlottak tudomással bírtak, továbbá az első- és másodrendű vádlottak döntése alapján a visszárut a termelésbe visszavették, majd az annak felhasználásával előállított végtermékeket értékesítették. A fogyasztók számára készített 50, 100, 250, 1000 grammos kiszerelésű termékek értékesítése során alkalmazott csomagoláson a SZEGEDI PAPRIKA, esetenként a MAGYAR TERMÉK NAGYDÍJ és a KIVÁLÓ MAGYAR ÉLELMISZER feliratot tüntették fel annak ellenére, hogy a termék elkészítéséhez dél-afrikai, perui, brazil és spanyol alapanyagokat használtak fel. A vádirat szerint ezzel az X. Zrt. a csomagoláson az áru származási helyét, lényeges tulajdonságát illetően megtévesztő tájékoztatást adott.

A bíróság ítéletével az első- és a másodrendű vádlottakat bűnösnek mondta ki társtetteségben, folytatólagosan elkövetett fogyasztó megtévesztése vétségében. Az X. Zrt.-t mint jogi személyt pénzbírság megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság az első-, a másod- és a harmadrendű vádlottakat a további vádak alól felmentette.

A megyei bíróság a fellebbezés nyomán hozott végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

3. A kirendelő bíróság a szakértői testület részére a következő iratokat és tárgyi bizonyítási eszközöket adta át:

- a folyamatban lévő büntetőeljárás teljes nyomozati anyaga (együttesen 12 kötet),
- az A. B. és két társa ellen indult büntetőeljárás iratanyaga, azon belül pedig különösen a jogi képviselő nyilatkozata.

4. A kirendelő bíróság a fentiek alapján az alábbi kérdéseket tette fel a testületnek:

- (1. kérdés) Az X. Rt. 2003. évben, illetve 2004. évben, a vádirat 6., illetve 7. oldalán feltüntetett 50 gramm, 100 gramm, 250 gramm és 1000 grammos kiszerelésben lévő

⁶ A szakértői vélemény bírósági megkeresés alapján, folyamatban lévő ügyben született.

fűszerpaprika-őrleményeket jogosult volt-e forgalomba hozni oly módon, hogy azok csomagolásán az áru származási helyét, továbbá lényeges tulajdonságát illetően megtevesztő volt-e a vásárlók számára?

- (2. kérdés) Jogosult volt-e az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot elhelyezni a fűszerpaprika csomagolásán?
- (3. kérdés) Jogosult volt-e az X. Rt. a fűszerpaprika-őrlemény csomagolásán a MAGYAR TERMÉK NAGYDÍJ és a KIVÁLÓ MAGYAR ÉLELMISZER feliratot feltüntetni?
- (4. kérdés) Azzal, hogy az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot a csomagoláson feltüntette olyan fűszerpaprika-őrleményekre vonatkozóan, amelyek import fűszerpaprika-őrleményt is tartalmaztak, jogosult volt-e használni ebben az esetben a SZEGEDI PAPRIKA feliratot?
- (5. kérdés) Az, hogy az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot használta fűszerpaprika-őrlemények csomagolásán, származásmegjelölést vagy eredetmegjelölést tartalmaz?
- (6. kérdés) A SZEGEDI PAPRIKA megjelölésben a fűszerpaprika-őrleményeken, amelyek import fűszerpaprika bedolgozásával készültek, a SZEGED megjelölés is szerepel, ezzel megszegte-e az X. Rt. a földrajzi árujelzőre vonatkozó rendelkezéseket?
- (7. kérdés) Mi a különbség a földrajzi árujelző és az eredetmegjelölés között, a jelen ügyben alkalmazott megjelölés milyen kategóriába, fogalomba tartozik?
- (8. kérdés) Azzal, hogy a fenti fűszerpaprikák csomagolásán a SZEGEDI PAPRIKA név fel lett tüntetve, a szakértő álláspontja szerint a cég az X. Rt. tájkozterére utal, vagy csak azt jelzi, hogy az X. Rt.-ben készült a fűszerpaprika-őrlemény?
- (9. kérdés) Azzal, hogy a SZEGEDI PAPRIKA felirat a csomagolásokon fel lett tüntetve, eredetvédett terméknek minősül-e?
- (10. kérdés) A hivatalosan feltüntetett SZEGEDI PAPRIKA felirat a fűszerpaprika-őrleményeken jelzést jelent, hogy egy gyártási folyamat zajlik le a földrajzilag meghatározott területen, vagy azzal, hogy ezt a nevet feltüntette, eredetvédettnek minősül-e?
- (11. kérdés) A KIVÁLÓ MAGYAR TERMÉK felirat vonatkozásában ha a csomagolás ilyen feliratot tartalmaz, akkor a csomagolásban lévő fűszerpaprika-őrleménynek teljes egészében magyar fűszerpaprika-őrleményből kell állnia, vagy elegendő, hogy a terméket Magyarországon állítsák elő, illetve hogy Magyarországon forgalmazzák?
- (12. kérdés) A SZEGED jelzést az X. Rt. jogosan használta-e akkor is, ha importból származó fűszerpaprika-őrleményt keverték az őrleménybe?
- (13. kérdés) Azzal, hogy spanyol paprikát használt fel az X. Rt., szükséges volt-e a csomagoláson az importfelhasználás feltüntetése?

A kirendelő bíróság utolsó kérdésében a következő utalást tette: „Mellékelten megküldjük a jogi személy képviselőjének beadványát, mely további kérdéseket tesz fel, és ezen kérdések megválaszolására is kirendeli a szakértői intézményt.”

- (14. kérdés) Ki használhatta az 1. pontban megjelölt [az 1. sorszám alatt csatolta a Magyar Szabadalmi Hivatal földrajziárujelző-oltalmi lajstromjának 3. lajstromszámú

- másolatát, melyből megállapítható, hogy a SZEGED földrajzi árujelző megnevezéssel eredetmegjelölés földrajzi árujelző típussal, őrölt paprika (*Capsicum annum*) termékjegyzékre lajstromozta a szegedi paprikaőrleményt a hivatal] eredetmegjelölést?
- (15. kérdés) Az eredetmegjelölés használatához meg kell-e mindenben felelni a termékleírásban írt rendelkezéseknek? Amennyiben igen, úgy a termékleírásnak az eredetvédett termék jelölésére vonatkozó rendelkezéseit be kell-e minden vonatkozásban tartani?
  - (16. kérdés) Amennyiben a termékleírás földrajzi árujelző feltüntetésére, jelölésére vonatkozó rendelkezéseit be kell tartani, megállapítható-e, hogy amennyiben az X. Rt. a csomagoláson nem tüntette fel a földrajzi árujelző termékleírásában – annak 7. pontjában – a meghatározott jelölést, úgy ennek ellenére is megállapítható a földrajzi árujelző általa történő használata?
  - (17. kérdés) A 2. sorszám alatt lajstromozott színes ábrás védjegyét (152 019 lajstromszámú SZEGEDI PAPRIKA színes ábrás védjegy) jogosult volt-e használni az X. Rt. a 2003. január 1-től 2004. december 31-ig terjedő időszakban? Amennyiben a 2. sorszám alatt csatolt védjegyokirat mellékletként megtalálható színes ábrás, oltalom alatt álló védjegynek megfelelő csomagolást használt az Rt., úgy az 1997. évi XI. tv. előírásait megszegte-e? Korlátozható-e a védjegyhasználat ebben az esetben?
  - (18. kérdés) Az oltalom alatt álló védjegy minden eleme együttesen, összességében képezi-e az oltalomban részesített árujelzőt, vagy önkényesen ki lehet-e annak egy-egy elemét ragadni? Összhatásában, együttesen kell-e a védjegyelemeket a védjegyhasználat megítélésénél értékelni?
  - (19. kérdés) Amennyiben a 2. sorszám alatt csatolt védjegyét használta az X. Rt., lehet-e azt állítani, hogy az 1. sorszám alatt csatolt földrajzi árujelzőt – tehát az eredetmegjelölést – használta a társaság, és nem a védjegyét, annak ellenére, hogy a 3. sorszám alatt csatolt földrajzi árujelző jelölésére előírt és a jelen beadvány 4. pontjában részletezett szövegrész (jelölés) is hiányzik a csomagolásról?
  - (20. kérdés) Mindössze példaként, a 4. sorszám alatt vannak csatolva a Schwarzwälder Bauchspeck, valamint 5. sorszám alatt a Schwarzwälder Schinken árujelzők. A 4. sorszám alatti árujelzőből ránézésre meg lehet-e állapítani, hogy a Schwarzwälder (fekete-erdői) megnevezés azon minek minősül: származási helynek, védjegynek vagy földrajzi árujelzőnek?
  - (21. kérdés) A tárgyidőszakban (2003–2004) az X. Rt. által mindvégig használt és a 2. sorszám alatt csatolt védjegy használatáról lehet-e azt állítani, kiragadva esetlegesen annak a többi közül egy-egy elemét (pl. SZEGED, SZEGEDI PAPRIKA), hogy ez a használat a 3. lajstromszám alatt bejegyzett földrajzi árujelző használata ténylegesen?
  - (22. kérdés) A 6. sorszám alatt csatolt fotó alapján a SZEGEDI PAPRIKA megnevezésről az eljáró szakértő a társaság nevére vagy annak a „Szegedi paprika fűszer-őrlemény” egyik termékére következtet?

- (23. kérdés) Az 1–10. sz. kérdést összegezve: a védjegyét vagy a földrajzi árujelzőt használta-e az X. Rt. fűszerpaprika-őrlemény terméke csomagolásán a 2003–2004. években, amennyiben a védjegyokiratban részletezett, védjegyoltalomban részesült, színes ábrás árujelzőt tüntette fel?
5. A megkeresés alapján a szakértői vizsgálat tárgya a következő:
- A büntetőeljárás iratai között szereplő eszközök alapján, valamint az eddig feltárt tényállás szerint a termékek csomagolásán szerepeltetett kifejezések – különös tekintettel a Szeged, Szegedi, Szegedi Paprika vagy Szegedi Paprika Rt. – használatával megvalósulhatott-e a SZEGED eredetmegjelölés oltalmából fakadó jogok bitorlása?
  - Cégnév használata útján megvalósulhat-e az eredetmegjelölés bitorlása?
  - Olyan védjegy használata útján, amely tartalmazza az eredetmegjelölést, megvalósulhat-e az eredetmegjelölés bitorlása?

II. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület eljárása

1. A szakértői testület a 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a hatásköre alapján a tényállásra irányadó jogszabályok – elsősorban a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.), valamint a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) – alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő véleményét.

2. Jelen szakértői vélemény megállapításai a kirendelő bíróság által ismertetett, illetve a kirendelésből megismerhető – a fentiekben összefoglalt – tényeken alapulnak, és csak erre a tényállásra nézve helytállóak.

3. Ez a szakértői vélemény a bíróságokat és más hatóságokat nem köti.

III. A testület álláspontja

1. A SZEGED árujelző jogi oltalma

1. A feltett megkeresés megválaszolásához először indokolt áttekinteni a SZEGED árujelző jogi oltalmának helyzetét.

A SZEGED, SZEGEDI és SZEGEDINER elnevezés 502 nemzetközi lajstromszámon, a Nizsai Megállapodás 30. osztályába tartozó „fűszerpaprika-őrlemény” termékek vonatkozásában a Lisszaboni Megállapodás alapján nemzetközi eredetmegjelölés-oltalom alatt áll a szerződő államok területén. A SZEGED elnevezés G9700003 ügyszámon, 3 lajstromszámon (eredetmegjelölésként) hazai földrajziárujelző-oltalom alatt is állt. Az Európai Bizottság 2011. november 3-án kelt döntésével, HU/PDO/0005/0395 számon közösségi földrajzi áru-

jelzőként (eredetmegjelölésként) lajstromozta a SZEGED megjelölést „a Szerződés I. mellékletében felsorolt egyéb termékek (fűszerek stb.) vonatkozásában.” A közösségi földrajzi árujelző a korábbi nemzeti eredetmegjelölés helyébe lépett.

A közösségi földrajzi árujelző oltalma – a jóváhagyott termék-leírás alapján – olyan termékre terjed ki, amely a „SZEGEDI FŰSZERPAPRIKA-ŐRLEMÉNY vagy SZEGEDI PAPRIKA a szegedi tájkörzetben megtermelt, államilag elismert fajtájú vetőmagból származó fűszerpaprika növény (*Capsicum annuum* L. var. *Longum* DC.) megszáritott termésének megőrlésével készül”. A termék-leírás kiemeli továbbá, hogy „a SZEGEDI FŰSZERPAPRIKA-ŐRLEMÉNY vagy SZEGEDI PAPRIKA alapanyagaként a Bíbor, Bolero, Délibáb, Fesztivál, Folklor, Kárminvörös, Mihályteleki, Napfény, Remény, Rubinvörös, Sláger, Szegedi F-03 (csípős), Szegedi nem csípős 57-13, Szegedi 178 (csípős), Szegedi 179 (csípős), Szegedi 20, Szegedi 80, Viktória, Zuhatag elnevezésű fajták használhatók fel”.

A közösségi földrajzi árujelző termék-leírása szerint „A termék csomagolásán – a mindenkor hatályos jogszabályokban előírtak mellett – fel kell tüntetni a SZEGEDI FŰSZERPAPRIKA-ŐRLEMÉNY vagy SZEGEDI PAPRIKA elnevezést és – a közösségi nyilvántartásba vételt követően – az oltalom alatt álló eredetmegjelölés’ megjelölést vagy annak rövidítését, valamint az ehhez kapcsolódó közösségi szimbólumot.”

A hazai földrajzi árujelző termék-leírása a közösséggel szinte szó szerint megegyezően határozta meg az oltalom alatt álló terméket. A hazai földrajzi árujelző termék-leírása kiemeli, hogy „a földrajzi árujelzővel ellátott termékeken a SZEGEDI FŰSZERPAPRIKA-ŐRLEMÉNY vagy a FŰSZERPAPRIKA-ŐRLEMÉNY SZEGED, valamint a megjelölés részeként, a megnevezéstől elkülönítve, a ’védett eredetmegjelölésű termék’ tüntethető fel”.

A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006/EK tanácsi rendelet 13. cikkének (1) bekezdése szerint a bejegyzett elnevezések a következőkkel szemben nyújtanak oltalmat:

a) bármely közvetlen vagy közvetett kereskedelmi célú felhasználás a bejegyzett elnevezés bejegyzésének hatálya alá nem tartozó termékek tekintetében, amennyiben e termékek az adott elnevezés alatt bejegyzett termékekhez hasonlóak, vagy amennyiben az elnevezés használata az oltalom alatt álló elnevezés hírnevét kihatározná;

b) bármely visszaélés, utánzás vagy félrevezető utalás akkor is, ha feltüntetik a termék valódi eredetét, vagy ha az oltalom alatt álló elnevezést lefordítják, vagy ha például a „jellegű”, „típusú”, „eljárással készített”, „mint a -ban/-ben gyártott”, „utánzat” vagy hasonló kifejezéseket kapcsolnak;

c) bármely egyéb – a termék származását, eredetét, jellegét vagy alapvető tulajdonságait illetően – hamis vagy megtévesztő megjelölés a belső vagy a külső csomagoláson, a reklámanyagokon vagy az érintett termékre vonatkozó iratokon, valamint a termék származását illetően hamis benyomást keltő dobozba történő csomagolás;

d) a termék valódi származását illetően a fogyasztók megtévesztésére alkalmas bármely egyéb módszer.

A közösségi földrajzi árujelző oltalmának megsértése esetén a Vt. 116/A. §-a (13) bekezdésének *a)* pontja lehetővé teszi a Vt. 27–28. §-ában rögzített – a védjegybitorlás esetére kialakított – meglehetősen széles körű és hatékony jogkövetkezmények, valamint a Vt. XII. fejezetében szereplő – a védjegyperekre irányadó – szabályok alkalmazását.

A korábbi nemzeti és jelenleg is oltalom alatt álló nemzetközi földrajzi árujelző tekintetében releváns, hogy a Vt. 109. §-ának (1) bekezdése szerint az oltalom alapján a jogosultaknak kizárólagos joguk van a földrajzi árujelző használatára. A földrajzi árujelzőt csak a jogosultak használhatják, arra másnak használati engedélyt nem adhatnak.

A Vt. 109. §-ának (2) bekezdése szerint a kizárólagos használati jog alapján a jogosultak bármelyike felléphet bárkivel szemben, aki a kereskedelmi forgalomban

a) az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt vagy az azzal összetéveszhető megnevezést nem az annak megfelelő földrajzi területről származó termékeken használja;

b) az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt a termékjegyzékben nem szereplő, de azokhoz hasonló termékeken használja, és ezáltal sérti vagy kihatározza az oltalom alatt álló földrajzi árujelző hírnevét;

c) bármilyen módon utánozza vagy arra utaló módon használja az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt, még akkor is, ha feltünteti a termék valóságos eredetét, vagy ha a megnevezést fordításban vagy különböző kiegészítésekkel használja;

d) bármilyen – a termék származásával, eredetével, jellegével és lényeges tulajdonságaival kapcsolatos – egyéb hamis vagy megtévesztő megjelölést használ, bárhol (pl. a csomagoláson, a hirdetésben, a termékre vonatkozó iratban) legyen is az feltüntetve;

e) bármely egyéb, a termék valóságos földrajzi származásával kapcsolatban a fogyasztókat megtévesztő cselekményt valósít meg.

A korábbi nemzeti és jelenleg is oltalom alatt álló nemzetközi földrajzi árujelző tekintetében releváns, hogy a Vt. 109. §-ának (1) bekezdése szerint az oltalom alapján a jogosultaknak kizárólagos joguk van a földrajzi árujelző használatára. A földrajzi árujelzőt csak a jogosultak használhatják, arra másnak használati engedélyt nem adhatnak.

A Vt. 110. §-ának (1) bekezdése szerint bitorlást követ el, aki a 109. § megsértésével az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt jogosulatlanul használja. A Vt. 110. §-ának (2) bekezdése szerint a bitorlás miatt bármelyik jogosult önállóan is felléphet. A bitorlás miatt felléphetnek a jogosultak érdek-képviseleti szervezetei, valamint a fogyasztóvédelmi szervezetek is. A közösségi földrajzi árujelzők esetében is alkalmazható – a védjegybitorlás esetére kialakított jogkövetkezmények mellett – a Vt. 110. §-ában foglalt szabály, ami a fellépésre jogosultak körét szélesre szabja.

A fentiekben kifejtettek alapján látható, hogy a védjegyohtalomhoz képest speciálisabb, egyben kiterjedtebb oltalmat biztosít a jogi szabályozás a földrajzi árujelzők számára. A jelenség magyarázata abban rejlik, hogy a földrajzi árujelzők – függetlenül attól, hogy azok eredetmegjelölések vagy földrajzi jelzések – az árujelzők között a legértékesebbek. Nem ritkán több évtized, de akár több évszázados használat és az annak következtében a fogyasztó-

tók körében kialakuló jó hírnév is szükséges ahhoz, hogy egy árujelző egyáltalán alkalmas legyen arra, hogy földrajzi árujelzőként oltalmat kapjon. A széles körű oltalommal tehát a jogalkotó a földrajzi árujelző értékét ismeri el.

Az X. Zrt. több védjeggyel is rendelkezik, amelyek közül elsősorban az alábbiak lehetnek relevánsak:

- a 169008 lajstromszámú, SZEGEDI KÜLÖNLEGES PAPRIKA színes ábrás védjegy,
- a 152020 lajstromszámú, SZEGED, MAGYAR PAPRIKA színes ábrás védjegy,
- a 152019 lajstromszámú, SZEGEDI PAPRIKA színes ábrás védjegy,
- a 142371 lajstromszámú, SZEGEDI PAPRIKA RT. színes ábrás védjegy,
- a 151979 lajstromszámú, SZEGEDI PIROS színes ábrás védjegy,
- a 145967 lajstromszámú, SZEGEDI BÍBOR színes ábrás védjegy,
- a 145966 lajstromszámú, SZEGEDI RUBIN színes ábrás védjegy,
- a 145876 lajstromszámú, SZEGED ARANYA színes ábrás védjegy,
- a 147971 lajstromszámú, SZEGEDI ERŐS színes ábrás védjegy, valamint
- a 147970 lajstromszámú, SZÖGEDI ERŐS színes ábrás védjegy.

A védjegyek árujegyzékébe – noha azok esetenként ennél bővebbek – a Nizzai Megállapodás 30. osztályába tartozó „fűszerpaprika” termékek is beletartoznak.

A kirendelésben foglaltak alapján a SZEGED eredetmegjelölés használatával kapcsolatban néhány lényeges szempontot kell megvizsgálni. Fontos körülményként azonosítható, hogy a forgalmazó cég milyen csomagolást használ a termékein, és ezen szerepelnek-e a „Szeged” valamint a „paprika” szavak, ahogyan az is, hogy a fogyasztó ezeket a jelzéseket miként értelmezi, és mindezek alapján milyen fogyasztói várakozásokat támaszt a termékkel szemben, különös tekintettel annak földrajzi származására. Amennyiben a forgalmazó valóban olyan terméket értékesített, amelynek a SZEGED földrajzi árujelzőhöz nincs köze, miközben a termék csomagolásán bármilyen formában, de megjelenik a SZEGED név, több jogsértés is megvalósul. A fentiekben idézett jogszabályhelyek figyelembevételével nem zárható ki a földrajzi árujelző oltalmának bitorlása. Ebben az esetben a SZEGED földrajzi árujelző jogosultlan használata miatt a Vt. 110. § (1) és (2) bekezdése alapján a jogosultak bármelyike, a jogosultak érdek-képviselői szervezetei, valamint a fogyasztóvédelmi szervezetek bitorlási pert indíthatnak a Fővárosi Bíróság előtt.

Amennyiben egy esetleges bitorlási per esetén a jogkövetkezmények elhárítása végett mégis arra történne hivatkozás, hogy az X. Zrt. a földrajzi árujelző „kollektív jogosultjainak” a körébe tartozik, akkor a termék-leírásnak nem megfelelő termék forgalmazása esetén a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásról és a termékek ellenőrzéséről szóló 158/2009. (VII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 11. § (1) bekezdésének *d*) pontja alapján az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság, illetve a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal hatósági ellenőrzési eljárást indíthat vele szemben, és a Kr. 12–13. §-a alapján különféle szankciókat alkalmazhat.

Szintén felmerül a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése, ami miatt a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény alapján a fogyasztóvédelmi hatóság eljárást kezdeményezhet.

Az X. Zrt. tulajdonában álló védjegyek oltalomképessége tekintetében is kétségek merülhetnek fel. A tényállás ismeretében vetődik fel az, hogy a védjegyek a használat következtében – különösen az áru jellegét, minőségét vagy földrajzi származását illetően – megtevesztővé váltak, így a Vt. 35. §-a (1) bekezdésének *b*) pontja alapján a védjegyek megszűnésének megállapítására irányuló eljárásokat lehet indítani.

2. A megkeresés első kérdése

Az X. Rt. 2003. évben, illetve 2004. évben, a vádirat 6., illetve 7. oldalán feltüntetett 50 gramm, 100 gramm, 250 gramm és 1000 grammos kiszerezésben lévő fűszerpaprika-őrleményeket jogosult volt-e forgalomba hozni oly módon, hogy azok csomagolásán az áru származási helyét, továbbá lényeges tulajdonságát illetően megtevesztő volt-e a vásárlók számára?

Az X. Zrt. abban az esetben volt jogosult a SZEGED feliratot elhelyezni a paprikaőrlemény termék csomagolásán, ha a termék tartalma az eredetmegjelölés termékírásának megfelelő volt, azaz az alapanyagok az eredetmegjelölés területéről származtak, míg az előállítás a termékleírásban szereplő előírások szerint történt. Amennyiben a termék ezeknek a feltételeknek nem felelt meg, akkor a SZEGED feliratot nem volt jogosult feltüntetni a csomagoláson annak veszélye nélkül, hogy az eredetmegjelölés bitorlását, valamint a fogyasztók megtevesztését ne valósította volna meg.

A meghatározó momentum az árujelzők használata körében mindig az, hogy a fogyasztók előtt miként jelenik meg az árujelző, és ők azt hogyan észlelik, értelmezik. A vádirat 8. oldala szerint az X. Zrt. a csomagoláson a SZEGEDI PAPRIKA feliratot tüntette fel. A fogyasztók ezt a feliratot látták a terméken akkor, amikor fogyasztói döntésüket meghozták, és a termék megvásárlása mellett döntöttek. A fogyasztóktól nem várható el, – különösen a kiskereskedelemben tömegesen jelen lévő termékek vásárlásakor – hogy hosszas elemzésbe kezdjenek annak kiderítésére, hogy a feliratot milyen szándékkal helyezték el a csomagoláson, ahogyan annak sincs további jelentősége, hogy a SZEGED eredetmegjelölés milyen formában vagy milyen egyéb kifejezésekkel együtt szerepelt a csomagoláson. Ebben a körben az Iparjogvédelmi Szakértői Testület kifejezetten utalni kíván a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006/EK tanácsi rendelet 13. cikkének (1) bekezdésére, valamint a Vt. 109. §-ának (2) bekezdésére.

Téves az a felfogás, hogy csak abban az esetben valósul meg az eredetmegjelölés használata, ha maga az eredetmegjelölés mellett ezt külön kifejezéssel jelzik a csomagon (pl. „Szeged, eredetmegjelöléssel ellátott termék”).

A fogyasztók a SZEGED feliratot fűszerpaprika-őrlemény termék csomagolásán látva joggal feltételezhetik, hogy a termék az eredetmegjelölés termékírásának megfelelő. A

SZEGED eredetmegjelölés fűszerpaprika-őrlemény termékek vonatkozásában olyan magas fokú ismertséggel és pozitív értékítélettel rendelkezik a fogyasztók körében, hogy az eredetmegjelölés ettől eltérő tartalmú termékeken történő elhelyezése megvalósítja a fogyasztók megtévesztését.

3. A megkeresés második kérdése

Jogosult volt-e az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot elhelyezni a fűszerpaprika csomagolásán?

Az X. Rt. kizárólag abban az esetben volt jogosult a SZEGED feliratot elhelyezni a paprika-őrlemény termék csomagolásán, ha a termék tartalma az eredetmegjelölés termékleírásának megfelelő volt. A válasz további indokait az első kérdésre adott válasz tartalmazza.

4. A megkeresés harmadik kérdése

Jogosult volt-e az X. Rt. a fűszerpaprika-őrlemény csomagolásán a MAGYAR TERMÉK NAGYDÍJ-at és a KIVÁLÓ MAGYAR ÉLELMISZER feliratot feltüntetni?

Az X. Rt. abban az esetben volt jogosult a MAGYAR TERMÉK NAGYDÍJ feliratot elhelyezni a paprikaőrlemény termék csomagolásán, ha a termék azonos jellemzőkkel bírt, mint az, amelyre a Magyar Termék Nagydíjat elnyerte.

A KIVÁLÓ MAGYAR ÉLELMISZER tanúsító védjegy használata abban az esetben volt jogos, ha a termék azonos jellemzőkkel bírt, mint az a termék, amelyre vonatkozóan az X. Rt. jogosultságot szerzett a tanúsító védjegy használatára.

Mindkét felirat esetében – az iparjogvédelmi szempontoktól függetlenül is – felmerül a fogyasztók megtévesztésének kérdése. Mivel mindkét feliratban szerepelt a „magyar” jelző, ezért feltételezhető, hogy a fogyasztók olyan fűszerpaprika-őrlemény termékekre számítanak, amelyet Magyarországon termelt alapanyagból, Magyarországon állítottak elő. Köztudomású tény, hogy a paprika tradicionálisan magyar termék, továbbá földrajzi és éghajlati akadályai nincsenek az alapanyag hazai termesztésének, ezért a fogyasztók nem csupán a hazai feldolgozásra, hanem a hazai alapanyagra nézve is jogos elvárásokat támaszthatnak, ha egy paprikaőrlemény termék csomagolásán látják a „magyar” kifejezést. Ellenkező esetben megvalósul a fogyasztó megtévesztése.

5. A megkeresés negyedik kérdése

Azzal, hogy az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot a csomagoláson feltüntette olyan fűszerpaprika-őrleményekre vonatkozóan, melyek import fűszerpaprika-őrleményt is tartalmaztak, jogosult volt-e használni ebben az esetben a SZEGEDI PAPRIKA feliratot?

Az X. Rt. import fűszerpaprika-őrleményt is tartalmazó termékekre nem volt jogosult használni a SZEGEDI PAPRIKA feliratot, mert ezzel megvalósította a SZEGED eredetmegjelölés

oltalmából fakadó jogok bitorlását. A válasz további indokait az első kérdésre adott válasz tartalmazza.

6. A megkeresés ötödik kérdése

Az, hogy az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot használta fűszerpaprika-őrlemények csomagolásán, származásmegjelölést vagy eredetmegjelölést tartalmaz?

Az X. Rt. a SZEGEDI PAPRIKA feliratot használva a csomagoláson megvalósította a SZEGED eredetmegjelölés használatát. Az eredetmegjelölések az érintett földrajzi terület nevéből állnak, egyértelmű üzenetet hordozva a fogyasztó felé, hogy a termék mely földrajzi területről származik, és milyen követelményeknek tesz eleget.

7. A megkeresés hatodik kérdése

A SZEGEDI PAPRIKA megjelölésben a fűszerpaprika-őrleményeken, amelyek import fűszerpaprika bedolgozásával készültek, a SZEGED megjelölés is szerepel, ezzel megszegte-e az X. Rt. a földrajzi árujelzőre vonatkozó rendelkezéseket?

Az X. Rt. a SZEGED feliratot használva fűszerpaprika-őrlemény termékekre nézve, a termékleíráshoz képest eltérő fűszerpaprika bedolgozásával megszegte a földrajzi árujelzőkre vonatkozó rendelkezéseket, különösen:

- a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006/EK tanácsi rendelet 13. cikkét,
- a Vt. 110. §-ának (1) bekezdését, továbbá
- a Vt. 116/A.§-a (13) bekezdésének a) pontjával összefüggésben a Vt. 27–28. §-át.

8. A megkeresés hetedik kérdése

Mi a különbség a földrajzi árujelző és az eredetmegjelölés között, a jelen ügyben alkalmazott megjelölés milyen kategóriába, fogalomba tartozik?

A Vt. 103. §-a szerint:

(1) Földrajzi árujelzőként oltalomban részesülhet a kereskedelmi forgalomban a termék földrajzi származásának feltüntetésére használt földrajzi jelzés és eredetmegjelölés.

(2) A földrajzi jelzés valamely táj, helység, kivételes esetben ország neve, amelyet az e helyről származó – a meghatározott földrajzi területen termelt, feldolgozott vagy előállított – olyan termék megjelölésére használnak, amelynek különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője lényegileg ennek a földrajzi származásnak tulajdonítható.

(3) Az eredetmegjelölés valamely táj, helység, kivételes esetben ország neve, amelyet az e helyről származó – a meghatározott földrajzi területen termelt, feldolgozott, illetve előállított – olyan termék megjelölésére használnak, amelynek különleges minősége, hírneve vagy

egyéb jellemzője kizárólag vagy lényegében az adott földrajzi környezet, az arra jellemző természeti és emberi tényezők következménye.

A földrajzi jelzés, valamint az eredetmegjelölés összefoglaló elnevezése, gyűjtőfogalma a földrajzi árujelző. A két kategória közötti különbséget pontosan körülírják a Vt. idézett rendelkezései. Az oltalom biztosította jogok tekintetében nincs különbség a két kategória között, mindkét esetben azonos jogokat biztosít az oltalom, és megsértésük esetén is azonos jogkövetkezmények alkalmazását lehet kérni.

Jelen ügyben a SZEGED megjelölés eredetmegjelölésnek minősül, tekintettel arra, hogy a Lisszaboni Megállapodás kizárólag eredetmegjelölések oltalmát biztosítja, továbbá a nemzeti földrajzi árujelzők lajstromában, valamint a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006/EK tanácsi rendelet alapján egyaránt ilyen minőségben kapott oltalmat a megjelölés.

9. A megkeresés nyolcadik kérdése

Azzal, hogy a fenti fűszerpaprikák csomagolásán a SZEGEDI PAPRIKA név fel lett tüntetve, a szakértő álláspontja szerint a cég az X. Rt. tájkozterére utal, vagy csak azt jelzi, hogy az X. Rt.-ben készült a fűszerpaprika-őrlemény?

A SZEGEDI PAPRIKA név feltüntetése a csomagoláson azt jelzi a fogyasztó számára, hogy a termék a SZEGED eredetmegjelölést viseli, ezért a termék megfelel a SZEGED eredetmegjelölés termékleírásában szereplő kritériumoknak. Az első kérdésre adott válasz indokaira utalva ismételt ki kell emelni, hogy a fogyasztótól nem várható el, hogy hosszasan elemezze, néhan utánajárjon a termék eredetének, különösen akkor nem, ha egy eredetmegjelölés szerepel annak csomagolásán, aminek elsődleges funkciója a származás és a különleges minőség jelzése.

10. A megkeresés kilencedik kérdése

Azzal, hogy a SZEGEDI PAPRIKA felirat a csomagolásokon fel lett tüntetve, eredetvédett terméknek minősül-e?

Az eredetmegjelölés-oltalom hatálya az árujelzőre terjed ki, nem pedig a termékre. Az árujelzőt – ebben az esetben az eredetmegjelölést – azonban csak akkor lehet feltüntetni a termék csomagolásán, ha a termék megfelel a termékleírásban szereplő feltételeknek. Következésképpen azzal, hogy a SZEGEDI PAPRIKA felirat szerepelt a csomagoláson, megvalósult az eredetmegjelölés használata.

11. A megkeresés tizedik kérdése

A hivatalosan feltüntetett SZEGEDI PAPRIKA felirat a fűszerpaprika-őrleményeken jelzést jelent, hogy egy gyártási folyamat zajlik le a földrajzilag meghatározott területen, vagy azzal, hogy ezt a nevet feltüntette, eredetvédelemnek minősül-e?

Az eredetmegjelölés bitorlása valósul meg abban az esetben is, ha az úgy szerepel a csomagoláson, hogy közben csupán egy gyártási folyamat zajlik le az eredetmegjelölés területén. Az oltalom megsértése szempontjából az sem lett volna elegendő, ha az összes gyártási folyamat a területen zajlik, miközben az alapanyagok nem a termőterületről származnak.

12. A megkeresés tizenegyedik kérdése

A KIVÁLÓ MAGYAR TERMÉK felirat vonatkozásában: ha a csomagolás ilyen feliratot tartalmaz, akkor a csomagolásban lévő fűszerpaprika-őrleménynek teljes egészében magyar fűszerpaprika-őrleményből kell állnia, vagy elegendő, hogy a terméket Magyarországon állítsák elő, illetve hogy Magyarországon forgalmazzák?

Feltételezhető, hogy a kérdés valójában a KIVÁLÓ MAGYAR ÉLELMISZER feliratra vonatkozik, ami egyben 154 794 lajstromszám alatt tanúsító védjegyként oltalom alatt áll. A tanúsító védjegy jogosultja az Agrármarketing Centrum, a védjegy elsőbbségének napja 1998. június 21. A tanúsító védjegy használatának feltételeit mindig a tanúsító védjegy szabályzata tartalmazza. A védjegy adatait tartalmazó lajstromkivonat, valamint a szabályzat a szakvélemény mellékletét képezi.

A kérdéses tanúsító védjegy szabályzatának 7. pontja alapján megállapítható, hogy a védjegy használatának jogára pályázni kell. A szabályzat 7.4. pontja szerint pedig az egyik pályázati követelmény, hogy a vállalkozás élelmiszer-előállító tevékenységét Magyarországon végezze, és a pályázott terméket is Magyarországon állítsa elő. Az X. Rt. pályázati anyaga, valamint a bírálóbizottság döntése – mivel a megkeresés mellékletei között nem szerepelt – nem állt a szakértői testület rendelkezésére, így a kérdésben szakvéleményt nem lehetett adni. Mindazonáltal arra a kérdésre, hogy a tanúsító védjegy használatára jogosult volt-e az X. Zrt., leginkább a használatot engedélyező jogi személy, a tanúsító védjegy jogosultja tudná megadni a választ.

13. A megkeresés tizenkettedik kérdése

A SZEGED jelzést az X. Rt. jogosan használta-e akkor is, ha importból származó fűszerpaprika-őrleményt keverték az őrleménybe?

A SZEGED jelzés használata olyan fűszerpaprika-őrlemény termék csomagolásán, amely nem a termőterületről származó alapanyagot is tartalmazott, az eredetmegjelölés bitorlását jelenti.

14. A megkeresés tizenharmadik kérdése

Azzal, hogy spanyol paprikát használt fel az X. Rt., szükséges volt-e a csomagoláson az import-felhasználás feltüntetése?

A kérdés fogyasztóvédelmi természetű, és az iparjogvédelem területét közvetlenül nem érinti, az ügy tényállása szempontjából azonban kapcsolódhat az iparjogvédelmi kérdések megválaszolásához. Amennyiben egy, a termék lényeges tulajdonságát érintő információt nem tüntetnek fel a termék csomagolásán, miközben a földrajzi származásra egyértelműen utaló kifejezést szerepeltetnek ugyanott, ez alapot teremt a fogyasztó megtévesztésére. Élelmiszer-ipari termékek esetében számos lényeges körülményt befolyásolhat – így például a termék hírnevét, az árképzést, a vásárló döntését stb. – az, hogy az alapanyag milyen területről vagy mely országból származik. Következésképpen indokolt lett volna az import alapanyag feltüntetése.

15. A megkeresés tizennegyedik kérdése

*Ki használhatta az 1. pontban megjelölt [az 1. sorszám alatt csatolta a Magyar Szabadalmi Hivatal földrajziárjelző-oltalmi lajstromának 3. lajstromszámú másolatát, melyből megállapítható, hogy a SZEGED földrajzi árjelző megnevezéssel, eredetmegjelölés földrajzi árjelző típussal, örölt paprika (*capsicum annuum*) termékjegyzékre lajstromozta a szegedi paprika-örleményt a hivatal] eredetmegjelölést?*

Az eredetmegjelölést a termékleírás szerinti termékek jelölésére lehet használni, ezért a SZEGED eredetmegjelölést kizárólag a termékleírásban meghatározott kritériumoknak megfelelően készült paprikaörleményeken szabad használni.

16. A megkeresés tizenötödik kérdése

Az eredetmegjelölés használatához meg kell-e mindenben felelni a termékleírásban írt rendelkezéseknek? Amennyiben igen, úgy a termékleírásnak az eredetvédett termék jelölésére vonatkozó rendelkezéseit be kell-e minden vonatkozásban tartani?

Az eredetmegjelölést csak abban az esetben lehet használni a terméken, ha az utóbbi minden tekintetben megfelel a termékleírásban szereplő követelményeknek.

17. A megkeresés tizenhatodik kérdése

Amennyiben a termékleírás földrajzi árjelző feltüntetésére, jelölésére vonatkozó rendelkezéseit be kell tartani, megállapítható-e, hogy amennyiben az X. Rt. a csomagoláson nem tüntette fel a földrajzi árjelző termékleírásában – annak 7. pontjában – meghatározott jelölést, úgy ennek ellenére is megállapítható a földrajzi árjelző általa történő használata?

A földrajzi árujelző használatának nem feltétele, hogy a földrajzi árujelző mellett annak ilyen minőségét is feltüntessék. A földrajzi árujelző használata tehát abban az esetben is megvalósul, ha külön nem hívják fel a figyelmet arra, hogy a használt jelzés egy földrajzi árujelző. A válasz további indokai az első kérdésre adott válaszban találhatóak.

18. A megkeresés tizenhetedik kérdése

A 2. sorszám alatt lajstromozott színes ábrás védjegyét (152 019 lajstromszámú SZEGEDI PAPRIKA színes ábrás védjegy) jogosult volt-e használni az X. Rt. a 2003. január 1-től 2004. december 31-ig terjedő időszakban? Amennyiben a 2. sorszám alatt csatolt védjegyokirat mellékleteként megtalálható színes ábrás, oltalom alatt álló védjegynek megfelelő csomagolást használt az rt., úgy az 1997. évi XI. tv. előírásait megszegte-e? Korlátozható-e a védjegyhasználat ebben az esetben?

A védjegyoltalom nem engedély valamely árujelző használatára. Egy oltalom alatt nem álló árujelzőt minden további engedély nélkül lehet használni. A védjegyoltalom annyiban jelent többet, hogy a jogosult számára kizárólagos jogot biztosít a védjegy használatára, azaz a jogosult mindenki mást ki tud zárni a használatból. Ez elsősorban abban testesül meg, hogy a jogosult az engedélye nélkül történő használókkal szemben hatékonyabb jogi eszközökkel rendelkezik, mintha nem lett volna védjegye.

A védjegy lajstromozására irányuló eljárás során a hatóság megvizsgálja, hogy a védjegybejelentés nem ütközik-e valamilyen lajstromozást gátló okba – így például korábbi földrajzi árujelzőbe – azonban az eljárásnak nem része annak vizsgálata, hogy a későbbiekben a jogosult milyen formában és milyen termékre fogja ténylegesen használni a védjegyet. Továbbá a védjegyeljárás során is előfordulhat, hogy a védjegyet egy fennálló lajstromozást gátló ok ellenére lajstromoznak. Az ilyen hiányosságok kiküszöbölésére szolgál a védjegy törlésére irányuló eljárás, amelynek eredménye a védjegy keletkezésére visszaható hatályú megszüntetése lehet.

A gyakorlatban jól látható, hogy több olyan védjegy is oltalom alatt áll, amely földrajzi árujelzőt tartalmaz. Erre azért van szükség, hogy a földrajzi árujelzők használatára jogosult személyek saját magukat is meg tudják különböztetni. Annak elkerülése érdekében, hogy az ilyen védjegyek ne legyenek megtévesztők, az árujegyzéket szokták megfelelően korlátozni úgy, hogy az csupán az érintett földrajzi árujelző területéről származó termékeket tartalmazza.

Önmagában a védjegyoltalom azonban nem zárja ki azt, hogy a védjegy használata útján más jogokat ne sértsünk meg. Például ha egy adott termék forgalomba hozatalát jogszabály egy hatóság engedélyéhez köti, amivel a védjegyjogosult nem rendelkezik, akkor az ilyen termék forgalomba hozatala jogszabálysértő, hiába áll fenn a védjegyoltalom. Továbbá számos olyan termék jelölésére lehet védjegyoltalmat szerezni, amelynek a forgalomba hozatalát jogszabály kifejezetten tiltja. Példaként említhető, hogy iszlám vallású országokban alkoholtartalmú italokra fennállhat védjegy oltalma, miközben a termék forgalmazását jog-

szabály tiltja. Ilyen esetben a védjegyoltalom léte nem mentesítené azt a piaci szereplőt, aki a tiltó szabály ellenére kísérelne meg alkoholtartalmú italt forgalomba hozni.

Összefoglalva, a védjegy használata révén is megvalósulhat más jogok sérelme, és korlátozható a védjegyhasználat más jogok megsértése miatt. Ilyen esetben jellemzően támadható az érintett védjegy.

19. A megkeresés tizennyolcadik kérdése

Az oltalom alatt álló védjegy minden eleme együttesen, összességében képezi-e az oltalomban részesített árujelzőt, vagy önkényesen ki lehet-e annak egy-egy elemét ragadni? Összhatóságban, együttesen kell-e a védjegyelemeket a védjegyhasználat megítélésénél értékelni?

A védjegyoltalom léte nem zárja ki más jogok megsértését, ahogy a szakvélemény a tizenhetedik kérdésre adott válaszban erre kitér. Mindez független attól, hogy egy védjegy kizárólag egy eredetmegjelölésből áll, vagy csupán a részét képezi, és a védjegy más elemekkel is bír. A védjegy elemeinek külön-külön vagy együttesen történő értékelése különböző lajstromozást gátló okok vizsgálatánál bírhat jelentőséggel, amelyek azonban nem kapcsolódnak a jelen ügy tárgyához.

20. A megkeresés tizenkilencedik kérdése

Amennyiben a 2. sorszám alatt csatolt védjegyét használta az X. Rt., lehet-e azt állítani, hogy az 1. sorszám alatt csatolt földrajzi árujelzőt – tehát az eredetmegjelölést – használta a társaság, és nem a védjegyét, annak ellenére, hogy a 3. sorszám alatt csatolt földrajzi árujelző jelölésére előírt és a jelen beadvány 4. pontjában részletezett szövegrész (jelölés) is hiányzik a csomagolásról?

A SZEGED eredetmegjelölés bitorlása megvalósulhat a 2. sorszám alatt csatolt védjegy használata útján, ha az árujelzőkkel ellátott termék nem felelt meg a termékleírásban rögzített követelményeknek.

21. A megkeresés huszadik kérdése

Mindössze példaként, a 4. sorszám alatt vannak csatolva a Schwarzwälder Bauchspeck, valamint 5. sorszám alatt a Schwarzwälder Schinken árujelzők. A 4. sorszám alatti árujelzőből ránézésre meg lehet-e állapítani, hogy a Schwarzwälder (fekete-erdői) megnevezés azon minek minősül: származási helynek, védjegynek vagy földrajzi árujelzőnek?

A földrajzi árujelzők tipikusan valamely hely nevéből állnak, ezért a hivatkozott példát a testület nem tartja relevánsnak, illetve olyannak sem, amelynek értelmezésével a SZEGED eredetmegjelöléssel kapcsolatos használati cselekmények másképpen értelmezhetőek lennének.

22. A megkeresés huszonegyedik kérdése

A tárgyidőszakban (2003–2004) az X. Rt. által mindvégig használt és a 2. sorszám alatt csatolt védjegy használatáról lehet-e azt állítani, kiragadva esetlegesen annak a többi közül egy-egy elemét (pl. SZEGED, SZEGEDI PAPRIKA), hogy ez a használat a 3. lajstromszám alatt bejegyzett földrajzi árujelző használata ténylegesen?

A SZEGED eredetmegjelölés bitorlása megvalósulhat a 2. sorszám alatt csatolt védjegy használata útján, ha az árujelzőkkel ellátott termék nem felelt meg a termékleírásban rögzített követelményeknek.

23. A megkeresés huszonkettedik kérdése

A 6. sorszám alatt csatolt fotó alapján a SZEGEDI PAPRIKA megnevezésről az eljáró szakértő a társaság nevére vagy annak a „Szegedi paprika fűszer-őrlemény” egyik termékére következtet?

A megkeresés /64 alszámú iratának 6. számú mellékletében szereplő fotó egy épületet ábrázol, amelyen szerepelt a SZEGEDI PAPRIKA felirat. Mivel további információ nem áll rendelkezésre – így például nem lehet azt megállapítani, hogy milyen áruhoz vagy szolgáltatáshoz kötődik a felirat –, ezért a két szónak pusztán a jelentés szerinti tartalmát tudja azonosítani az Iparjogvédelmi Szakértői Testület. Az árujelző – legyen az védjegy vagy földrajzi árujelző – mindig valamilyen áruval vagy szolgáltatással párosítva jelenik meg a gazdasági életben, soha nem önmagában áll. A kérdésre pontos választ abban az esetben lehetne adni, ha kifejtették volna, hogy a felirat mely konkrét áruhoz vagy szolgáltatáshoz kapcsolódik.

24. A megkeresés huszonharmadik kérdése

Az 1–10. sz. kérdést összegezve: a védjegyét vagy a földrajzi árujelzőt használta-e az X. Rt. fűszerpaprika-őrlemény terméke csomagolásán a 2003–2004. években, amennyiben a védjegyokiratban részletezett, védjegyoltalomban részesült, színes ábrás árujelzőt tüntette fel.

A SZEGED felirat használata fűszerpaprika-őrlemény terméken az eredetmegjelölés használatának minősül. Mindez nem zárja ki azt, hogy egyidejűleg más árujelző vagy cégnév használata is megvalósult, ami azonban nem hátrítja el az eredetmegjelölés használatának megvalósítását.

A szakértői testület egyéb megállapításai

A megkeresés mellékletéből megismerhető ügy tényállása, valamint a huszonkettedik kérdés fényében indokolt kitérni arra, hogy a cégnév használata útján megvalósulhat-e földrajzi árujelzők bitorlása. A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló

2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Cjt.) cégnévre vonatkozó rendelkezései alapján megállapítható, hogy a gazdasági társaságok vezérszava lényegében szabadon megválasztható. A Cjt. ugyan tartalmaz néhány korlátozó szabályt a vezérszó megválasztása kapcsán, azonban ezek egyikében sem szerepel olyan kitétel, amely szerint a korábbi szellemi tulajdon-védelmi jogokkal történő ütközést vizsgálni kellene a cégeljárás során. Említésre méltó, hogy a korábban hatályos Cjt. sem tartalmazott ilyen kitételet. Ennek következtében a cégalapítás vagy a név változtatása során nincs cégjogi akadálya annak, hogy adott jogi személy a nevébe olyan árujelzőt vegyen fel, amely iparjogvédelmi oltalom alatt áll. A jogi személyt is megillető névviselési jog azonban nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a jogi személy a nevében a vezérszó megválasztásával más védjegy vagy földrajzi árujelző jogait ne sértené. Az sem zárható ki, hogy a vezérszó megválasztásakor jogsértőnek még nem minősülő cégnév idővel a tevékenységének következtében sért iparjogvédelmi jogokat.

Összefoglalva: jogi személy a nevének kialakítása, valamint annak használata révén megvalósíthat védjegy- vagy földrajziárujelző-bitorlást.

Összeállította: dr. Cserhátiné dr. Füzesi Krisztina